

8. Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi¹

Mehmet ÖZDEMİR²

Özlem Mahinur ARSLAN³

APA: Özdemir, M. & Arslan, Ö. M. (2023). Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 147-176. DOI: 10.29000/rumelide.1406046.

Öz

Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğın okuma kültürü edinme sürecinde önemli bir rol üstlenirler. Çocuğın okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı kazanması çocuk edebiyatının üstlendiği en önemli görevlerinden biridir. Bu yüzden çocuğın karşılaştığı ve bağ kurduğu kitapların nitelikleri çok önemlidir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı ürünlerinin bazı özelliklere sahip olması gerekir. Bu özellikler dış yapı özellikleri, iç yapı özellikleri ve dil anlatım özellikleri olarak sınıflandırılabilir. Çocuğa yönelik hazırlanan her kitap nitelikli değildir. Çocuğın nitelikli kitaplarla buluşması, okuma zevkinin oluşması, doğru eğitsel ve dilsel iletileri alması açısından çok önemlidir. Bu nedenle çocuk edebiyatı eserleri, çocuk edebiyatının ilkeleri açısından incelenmelidir. Bu alışma nitel araştırma yöntemlerinden tarama niteliğinde betimsel bir araştırmadır. Çalışmada nitel veri toplama araçlarından doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu araştırmanın temel amacı, Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" adlı çok okunan çocuk romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından (iç yapı özellikleri, dış yapı özellikleri ve dil anlatım özellikleri) incelenmesidir. Türk edebiyatında çocuk edebiyatı denildiğinde akla ilk gelen isimlerden biri Gülten Dayıoğlu'dur. Gülten Dayıoğlu'nun 1971 yılında yayımlanan "Fadiş" romanının 100'den fazla baskısı yapılmıştır. 50 yılı aşkın bir süredir hala çok okunması sebebiyle çocuk edebiyatımızın klasiklerinden olma yolunda varlığını sürdürmektedir. Bu açıdan eser incelenmeye değer bulunmuştur. Araştırma sonucunda ise eserde birkaç unsur hariç eserinin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu ve nitelikli ürünler arasında yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı ilkeleri, Gülten Dayıoğlu, Fadiş, çocuk edebiyatı

¹. Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

ıkar atışması: ıkar atışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve alışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %16

Etik şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 03.11.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1406046

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / ift Taraflı Körleme

² Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü / Dr., Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education (Sakarya, Türkiye), mehmetoz@sakarya.edu.tr, **ORCID ID:** 0000 0002 5838 0304, **ROR ID:** https://ror.org/04ttnw109, **ISNI:** 0000 0001 0682 3030, **Crossreff Funder ID:** 501100004473

³ YL Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü / MA Student, Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education (Sakarya, Türkiye), mahinur.arslan@ogr.sakarya.edu.tr, **ORCID ID:** 0000 0002 3325 1311, **ROR ID:** https://ror.org/04ttnw109, **ISNI:** 0000 0001 0682 3030, **Crossreff Funder ID:** 501100004473

Adres Address

Analyzing Gülten Dayıoğlu's novel "Fadış" in terms of the principles of children literature⁴

Abstract

Children literature pieces assume a significant role in children's process of acquiring a reading culture. One of the most fundamental tasks undertaken by children's literature is for the child to gain love of reading and a reading habit. For this reason, the qualities of the books that the child encounters and connects with are so important. In this regard, literature pieces should have some features. These features can be classified as external structure features, internal structure features and language and expression features. Not every book prepared for children is qualified. Bringing children together with qualified books is of utmost importance in order for them to develop a joy of reading and acquire accurate educational and linguistic messages. Therefore, children literature pieces should be analyzed in terms of the principles of children literature. This study is a scanning, descriptive study of qualitative research methods. Document analysis of qualitative data gathering tools is used in the study. The main purpose of this study is to analyze Gülten Dayıoğlu's bestseller children novel "Fadış" in terms of the principles of children literature (external structure features, internal structure features and language and expression features). Gülten Dayıoğlu is one of the first names that springs to mind when it comes to Turkish children literature. Gülten Dayıoğlu's piece "Fadış", which was published in 1971, maintains its presence on the path to becoming one of the classics of our children literature with its over 100 editions and it being a bestseller for more than 50 years. The piece is thought to be worth analyzing in this sense. In the aftermath of the research, it is seen that except a few elements, the piece is in line with the principles of children literature and is among the qualified products.

Keywords: Principles of children's literature, Gülten Dayıoğlu, Fadış, children's literature

Giriş

Çocuk edebiyatı ile ilgili birçok tanım mevcuttur. Sever'e (2021, s.17) göre; çocuk edebiyatı, çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de içine alan bir zamanı kapsayan, çocukların dilsel gelişimine uygun, sanatsal özelliği olan, duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren ürünlerin genel adıdır. şirin (2007) ise çocuk edebiyatını, temel dayanağı çocuk olan; çocuğun duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk gerçeğini ve çocuk bakışını yansıtan, içeriği yalın biçimde ve içtenlikle çocuğa göre işleyen; çocuğun sanat, edebiyat ve estetik yönden gelişmesini sağlayan, çocuğu geleceğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğa faydalı olabilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir. Nitelikli bir çocuk edebiyatı ürünü çocuğa görelik ilkesine göre oluşturulmuş, çocuğun dil ve anlama evrenine uygun kitaplar olmalıdır. şirin'e (2019, s.49) göre çocuk edebiyatının taşıması gereken en temel

⁴ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 16

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 03.11.2023-Acceptance Date: 20.12.2023-Publication Date: 21.12.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1406046

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

özellikler çocuk gerçekliği ve çocuğa görelidir. Bu açıdan bakıldığında çocuk edebiyatı çocuk bakışını yansıtan bir edebiyattır. Nitekim çocuk edebiyatı ürünlerinin hem dış yapı hem içerik hem de dil ve anlatım açısından çocuğa göre olması gerekmektedir.

Alanyazın incelendiğinde çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken ilkeler şu şekilde incelenmiştir: Dış Yapı Özellikleri başlığı altında; boyut, kapak tasarımı, kâğıt kalitesi ve cilt tasarımı, sayfa ve yazı tasarımı, metin tasarımı ve resimleme, İç Yapı Özellikleri başlığı altında; kurgu, konu, ana düşünce, yan düşünceler, kahramanlar, mekân/çevre, değerler (evrensel, milli ve dini değerler), Dil ve Anlatım Özellikleri başlığı altında; atasözleri ve deyimler, ikilemeler, benzetme, pekiştirme, bilinmeyen sözcük kullanımı, argo kullanımı, anlatım bozuklukları, yazım ve noktalama yanlışları yönünden inceleme yapılmıştır.

"Üç neslin yazarı" olma sıfatıyla çocuk edebiyatı yazınında önemli bir yer edinmiş olan Gülten Dayıoğlu'nun elli yılı aşkın süredir okunan "Fadiş" adlı çocuk romanı çocuk edebiyatı açısından önemli bir eserdir. 100'ü aşkın sayıda baskısı yapılan bu eser, birçok çocuğun hayatına dokunan ve çok okunan bir eserdir. Nitekim çok okunan bir eserin çocuk edebiyatı ilkeleri açısından nitelikli özelliklere sahip olup olmaması önemlidir. Çünkü çocuğun edebiyatla olan ilişkisi, onu sevmesi ve kitaplarla ömür boyu sürecek olan ilişkisi iyi seçilmiş, çocuk dünyasına hitap eden kitaplarla mümkündür.

Çeloğlu (2007) "öykü kitaplarının tümce anlambilim açısından incelenmesi" çalışmasında Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş ve Dört Kardeşiler kitaplarını anlambilim açısından incelenirken aynı zamanda bu eserlerin biçimsel ve içerik özelliklerine de yer verilmiştir. İnceleme sonunda eserin iletiler, karakter seçimleri ve çocuğa görelilik bakımından çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluk gösterdiği ortaya konmuştur.

Önel (2009) yüksek lisans tezinde, "Dayıoğlu'nun romanlarındaki çocuklar" üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada yazarın 9-14 yaş kitlesine hitap eden çocuk romanlarındaki çocuk karakterler incelenmiştir. Fadiş, Dört Kardeşiler, Ölümsüz Ece, Ganga, Tuna'dan Uçan Kuş gibi romanlar incelenmiştir. Gülten Dayıoğlu'nun ilk eserlerindeki çocuk kahramanlar, dönemin şartları ve toplumsal yapının özellikleri göz önüne alındığında daha olgun ve zorluklarla baş edebilen karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra değişen türlerde yazdığı eserlerdeki çocuk kahramanların çevresine duyarlı, yetenekli, çalışkan, umut dolu özelliklere sahip olduğu saptanmıştır.

Topçu (2009) yüksek lisans tezinde, Fadiş romanında sözcük gruplarını tespit etmiş ve Türkçe öğretimi açısından değerlendirmiştir. Çalışmada Fadiş romanındaki tamlamalar, kelime grupları, ikilemeler tespit edilmiştir ayrıca eserin dil ve üslup özelliklerine de değinilmiştir. Çalışmada toplam 6775 adet sözcük grubu tespit edilmiş, romanın bu açıdan zengin bir yapıda olduğu saptanmıştır.

Barış (2011) çalışmasında, "Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarındaki eğitsel değerler" üzerinde durmuştur. Eserlerde hangi iletilerin verildiği, bu iletilerin hangi amaca yönelik olduğu ortaya konmuştur.

Genç ve Yalınkılıç (2011) makalesinde, Fadiş ve Küçük Prens adlı eserlerin tasarım ve içerik özelliklerinin eserlerin eğitsel yönüne etkilerini incelemiştir. Bu eserler dış yapı ve iç yapı özellikleri açısından ele alınmıştır. Dış yapı özellikleri; boyutlar ve kapak, kâğıt, cilt, sayfa düzeni, resimler, içerik özellikleri; konu, izlek, ileti, uzam, karakterler, dil ve anlatım ve son olarak eğitsel yönden incelenmiştir. Her iki eserin de bu özellikler bakımından çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

Tavuş (2015) "Gülten Dayıoğlu'nun hikayelerinin değerler açısından incelenmesi" konulu yüksek lisans çalışmasında, Gülten Dayıoğlu'nun 7-9 yaş arası çocuklar için kaleme aldığı 17 hikâye kitabında yer alan 93 hikâyeyi değerler eğitimi açısından incelemiştir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Fidan (2020), alışmasında, "Gültlen Dayıoğlu'nun romanlarında şiddet olgusu üzerine bir inceleme" ele almıştır. Bu bağlamda Gültlen Dayıoğlu'nun 25 eseri incelenmiş, toplamda 446 şiddet ifadesi tespit edilmiştir.

Coşkun (2022) yüksek lisans tezinde, Gültlen Dayıoğlu'nun 9-12 yaş çocuk kitaplarını sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan 18 değer açısından incelemiştir. Bu alışma sonucunda Gültlen Dayıoğlu'nun en çok yardımseverlik değerleri üzerinde durduğu saptanmıştır.

Artuğ (2023) alışmasında, Gültlen Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değerler eğitimi ve söz varlığı üzerinde durmuştur. Değerler incelenirken Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerler baz alınmıştır. Bunun dışında atasözü, deyim, ikileme, yansıma sözcükler ve kalıp ifadeler de söz varlığının tespiti için incelenmiştir.

Göröldüğu üzere Gültlen Dayıoğlu'nun eserleri birçok alanda araştırmaya değer bulunmuştur. Bu alışma da Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" romanının çocuk edebiyatı ilkelerini ele alan çalışmalar arasında diğer çalışmalarla birlikte tamamlayıcı bir çalışma olması nedeniyle önemlidir. Bu çalışmanın gerek eğitimcilerle gerek anne babalara gerekse akademik alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Araştırmanın amacı ve alt problemler

Bu çalışmanın amacı Türk edebiyatının önemli çocuk edebiyatı yazarlarından biri olan Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" romanının çocuk edebiyatı ilkelerine göre incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda ise şu alt problemlere cevap aranmıştır:

- 1.Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" romanı dış yapı özellikleri açısından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
- 2.Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" romanı iç yapı özellikleri açısından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
- 3.Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" romanı dil ve anlatım özellikleri açısından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?

Araştırmanın yöntemi

Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" adlı çocuk romanının, çocuk edebiyatının temel ilkeleri bakımından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden tarama niteliğinde betimsel bir araştırmadır.

Verilerin toplanması ve analizi

Gültlen Dayıoğlu'nun "Fadış" romanının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel veri toplama araçlarından doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve şimşek, 2021, s.189).

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Yıldırım ve şimşek'e (2021) göre nitel araştırmada verinin içerdii anlamlar sürecin can damarını oluşturur. Bu sebeple nitel veri analizi literatürde genellikle içerik analizi olarak tanımlanır. Verinin kavramsallaştırılmadan ve temalar yoluyla kavramlar arasındaki anlamlı örüntülerinin açıklanması bu sürecin temelini oluşturur.

Konuyla ilgili alanyazındaki alışmalar (Karakuş, 2020; Sever, 2019; Sever, 2021; şimşek, 2018; şirin, 2019) incelendiğinde çocuk edebiyatının temel ilkelerinin neler olduğu ve çocuk kitaplarının hangi özellikler taşınması gerektiği tespit edilmiştir. Gültlen Dayıoğlu'nun Fadış adlı eseri çocuk edebiyatının

Adres | **Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

temel ögelerine göre incelenmiş ve bu eserin bu ögelere uygunluğu değerlendirilmiştir. Eser 3 kere okunmuş, okuma sırasında not alınmış ve alınan notlar düzenlenerek yazıya geçirilmiştir.

Bulgular

"Fadiş" romanındaki dış yapı özelliklerine ilişkin bulgular

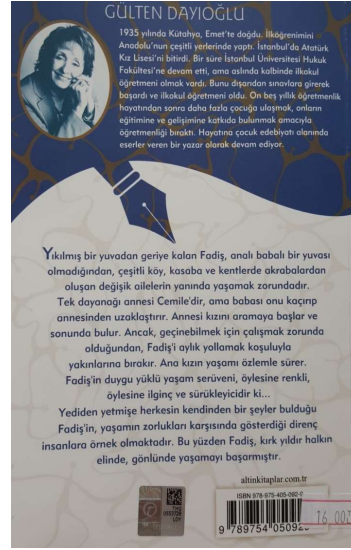
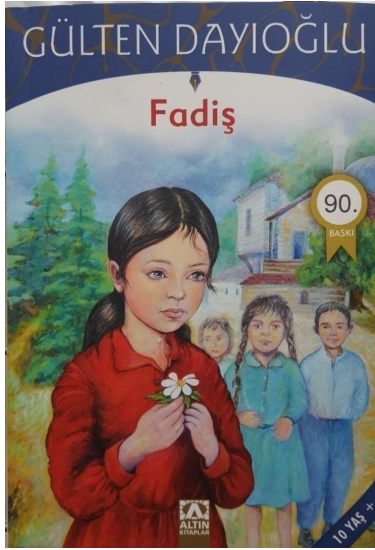
1. Boyut

Fadiş romanının ölçüleri 19,5 cm x 13,5 cm'dir. Kitabın lleri standart kitap ölçülerine yakındır. Demircan'a (2006) göre çocuk kitaplarının dikdörtgen veya kare biçiminde; çocuğun seviyesine göre 16x23 cm büyüklüğünde olması normal sayılır. Ayrıca kitap kolay taşınabilir olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında kitabın ölçüleri standart kitap ölçülerine yakındır. Ancak çocuk kitapları çocukların ilgisini çekebilecek farklı bir ölçülerde de olabilir. Kitabımız bu açıdan farklı bir özellik taşımamaktadır.

2. Kapak tasarımı

Çocukların kitap seçiminde en önemli ögelerden biri kitabın kapağıdır. Çünkü kitabın kapağı, çocuğun dikkatini çekmezse çocuk o kitabın içeriğini de merak etmeyebilir. Bu yüzden kapak çocuğun dikkatini çekebilecek nitelikte olmalıdır.

Bu hususta Koyuncu (2005) çocuk kitaplarının tasarlanmasında göz ardı edilen önemli bir etmenin de kitabın fiziki tasarımı olduğunu söyler. Çünkü çocuğu ilk karşılayan içerikten önce kitabın fiziki yapısıdır. Çocuk, kitabı eline ilk aldığında ne kadar etkilenirse o kitabı okumaya karşı istediği de o denli artacaktır.

Resim 1: İncelenen eserin n ve arka kapağı

Kitabın n kapağında, en nde belirgin bir şekilde çizilmiş kırmızı elbiseli bir kız çocuğu vardır. Bu kız Fadiş'tir. Dikkatli bakıldığında Fadiş'in gözleri dolu, neredeyse ağlayacak gibidir. Bu da romanın içeriği hakkında bize ipucu vermektedir. Çünkü küçük Fadiş'in yüzü romanda bir türlü glmemiştir. Bu açıdan içerikle Fadiş'in yüz ifadesi örtüşmektedir. Elinde beyaz yapraklarından biri kopmuş ya da koparılmış olabilecek bir papatya vardır. Papatya yaprağının kopmuş olması, dilek dilendiği ve papatyanın

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

yapraklarıyla bu dileğin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin bakılması inanişı akla gelebilir. Bu dilek Fadiş'in annesiyle kavuşma işteği olabilir.

Fadiş'in arkasında daha silik bir şekilde çizilmiş üç ocuk daha vardır. Bu çocuklardan erkek olanı romandaki Hasan karakteridir. Diğer kızlar ise Fadiş'in sokakta oyun oynadığı oyun arkadaşlarındandır.

Resimde bulunan ağaçlar, caminin mimarisi bir köy-kasaba havası vermiştir. Burası romanda Fadiş'in akrabaları olan Bekir Ağa, Zehra Kadın ve çocukları Hasan'ın yaşadığı Örenköy olabilir.

Kitabın ön kapağında, kitabın hangi yaş seviyesine hitap ettiğini belirten "10 Yaş +" ifadesi yer almaktadır. Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğunun belirtilmesi olumlu bir özelliktir.

Kitabın arka kapağında üst kısımda, Gülten Dayıoğlu'nun kısa bir biyografisi verilmiştir. Biyografinin yanında Gülten Dayıoğlu'nun küçük bir resmi yer almaktadır. Arka kapağın alt kısmında romanın konusu hakkında kısa bir yazı yazılmıştır.

Kitabın sırtında yazarın adı, kitabın adı, yayınevının logosu ve küçük bir şekilde Fadiş'in ön kapakta yer alan resminin sadece baş kısmına yer verilmiştir. Bunlar da olumlu özelliklerdir.

Kitabın kapak ilerine baktığımızda bu alanların boş olduğu ve değerlendirilmediği görölmektedir. Bu sayfalar çocukların ilgisini çekebilecek tarzda düzenlenebilirdi. Demircan (2006) i kapağın resimli olması gerektiğini ifade etmektedir.

3. Kâğıt kalitesi ve cilt tasarımı

Kitabın kâğıdı mat renkli olmalı ve öncelikle birinci hamur kâğıt kullanılmalıdır. Kitabın dayanıklılığını arttırmak için ciltlenmesinde hem iplik hem de yapıştırıcı kullanılmalıdır (Demircan, 2006).

Kitapta kullanılan kâğıt, mat kitap kağıdıdır. Kâğıt mürekkebi dağıtılmamaktadır ve gözü yormamaktadır. Bunlar da olumlu özelliklerdir. Kitap kolay açılmakta, herhangi bir desteğe ihtiyaç duymadan düz bir şekilde okunabilmektedir. Kapak ise karton kapaktır. Yapıştırma ciltlemeye sahiptir. Bu özellikler dikkate alındığında kitap ciltsiz ve diķiřsiz olduğundan çabuk yıpranmaya müsaittir.

4. Sayfa ve yazı tasarımı

Sayfa tasarımı yapılırken satır arası boşluklar, kenar boşlukları, kitabın okunabilirliği göz önünde bulundurulmalıdır. Baş'a (2019, s.515) göre metinlerin sayfadaki uzunluğu doğrudan göz sıçramasını etkiler. Yazılar özellikle ilk sınıf çocuklarında tek sütunda olmalı, satır araları çok dar ya da çok geniş olmamalı ve paragraf başlarında boşluk bırakılmalıdır.

Saç ve sol boşluklar, satır aralarındaki boşluklar çocuğun düzeyine uygun aralıktadır. Harfler okunabilir bir yazı stiliyle yazılmıştır. Harflerin büyüklüğu 12 puntodur. Arial karakteriyle yazılmıştır.

5. Metin tasarımı

Metin tasarımı nitelikli bir ocuk kitabında dikkat edilmesi gereken önemli ögelerden biridir. Kitaptaki görsellerle metin arasında bir uyum olmalıdır ve birbirini tamamlamalıdır. Ancak incelemiş olduğunuz eserde sadece kitabın kapağında resim kullanılmıştır. Bunun dışında kitapta herhangi bir resim veya görsel öge kullanılmamıştır. Nitekim eser metin tasarımı yönünden incelenememiştir.

6. Resimleme

ocuk kitaplarında resimleme önemli bir yer tutar. Resimler, metinde işlenen konuyu tamamlayıcı, çocuğun yaratıcılığını geliştirici, estetik zevke de hitap eden bir niteliğe sahip olmalıdır.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Resimler, çocuk kitabında hikâyede anlatılanı görsel olarak yansıttığı gibi tek başına da bir durumu anlatabilirler. Çocuk kitaplarını resimleyenler çocukların yaş düzeylerine göre bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini, çocukların kavrama, algılama düzeylerini iyi bilmeli ve hikâyeyi ona göre resimlemelidir. Çünkü algılanıp kavranabilen "nitelikli resimler metnin algısını tamamlar, metinde sözcüklerle anlatılmayanları çizgi ve renklerin diliyle çocuğa aktarır; metnin kurgusuna koşut çocuğu eğlendirir, düşündürür ve heyecanlandırır (Sever, 2000, s.639).

Fadiş adlı çocuk romanı 10 yaş ve üzerine hitap ettiği için kitaptaki resim oranı daha küçük yaşlara hitap eden çocuk kitaplarına nazaran daha az olmalıdır. şimşek'in de (2018, s.87) belirttiği gibi yaş düzeylerine göre metin oranları şu şekildedir: 2-7 yaş için kitabın 1/4'ü yaz, 3/4'ü resim; 7-9 yaş için 2/4'ü yazı, 2/4'ü resim; 9-12 yaş ve üstü için 3/4'ü yazı, 1/4'ü resimdir. Ancak Fadiş adlı çocuk romanında kapak haricinde başka hiçbir resim kullanılmamıştır.

Çocukların ruhsal dünyası ve zihinsel gelişimi göz önüne alınarak- kitabın okuyucu kitlesi de dikkate alınarak- resim kullanılması gerekirdi. Bu durum çocuk edebiyatı ürünlerinin ilkeleri açısından eksiklik olarak nitelendirilebilir.

"Fadiş" romanındaki iç yapı özelliklerine ilişkin bulgular

1.Kurgu

Eserin olay örgüsü şu şekilde özetlenebilir:

Kurtuluş Savaşı'nda Yunanlılar Toroslu köyüne saldırır. Tüm köylü gibi Naciye Kadın ve kızı Cemile de evsiz kalır. Naciye Kadın'ın oğlu da şehit olunca Naciye Kadın'ın Cemile'den başka kimsesi kalmamıştır. Köylüler el birliği ile onlara ev yaparlar. Naciye Kadın geçinebilmek için varını yoğunu satmak zorunda kalır. Kasabaya terzilik yapmaya, Kâmil Bey adında genç bir adam gelir. Cemile kendi annesinin de onlarla yaşaması koşuluyla Kâmil Bey ile evlenir. Kâmil Bey kötü bir eştir. Cemile'ye Naciye Kadın'a kötü davranır. Fadiş adında kızları dünyaya gelir. Kâmil Bey şehre göç etmek ister ancak giderken Naciye Kadın'ı götürmek istemez. Cemile de annesini tek başına koymak istemez. Kâmil Bey onları köyde bırakıp şehre göç eder. Cemile, kızı ve annesiyle köyde kalır. Cemile çalışmaya başlar. Ancak bir süre sonra Naciye Kadın ölür. Cemile de kocasının yanına gider. Ancak Kâmil Bey başka bir kadınla yaşamaya başlamıştır. Kâmil Bey Fadiş'i alır ama Cemile'yi yanında istemez. Kâmil Bey'in birlikte yaşadığı kadın Fadiş'i istemeyince Cemile Fadiş'i geri alır. Cemile'ye hemşerileri İstanbul'da Doktor Galip Bey'in evinde iş bulurlar. Ancak evin hanımı Cemile'ye ve Fadiş'e kötü davranır. Hakaretlere ve eziyetlere daha fazla dayanamayan Cemile o evden ayrılır. Arkadaşı Fatma Hanım Cemile'ye yaşlı bir teyzenin yanında iş bulur. Kâmil Bey yeniden evlenebilmek için Cemile'den boşanmak ister. Ancak Cemile boşanan kadına kötü gözle bakılır diye boşanmayı kabul etmez. Kâmil Bey de Cemile'yi boşanmaya ikna etmek için Fadiş'i Akkale'ye kaçırır. Ancak Kâmil Bey'in birlikte yaşadığı kadın Fadiş'i burada istemez. Kâmil Bey de çareyi, Fadiş'i Gökpinar'da yaşayan, çocukları olmayan teyze oğluna vermekte bulur.

Cemile çalıştığı yaşlı teyzenin yanından ayrılır, kızını aramak için Akkale'ye gider ama bir türlü Kâmil Bey'in izini bulamaz. Böyle iki ay geçer. Cemile yolda Kâmil Bey'in kardeşi Hamdi Bey ile karşılaşır. Hamdi Bey Fadiş'in Gökpinar'da teyze oğullarında olduğunu söyler. Kâmil Bey'in teyze oğlu Sami Bey Fadiş'i geri vermek istemez ama Cemile kızını geri alır. Cemile yaşlı teyze Saime Hanım'ın evine İstanbul'a geri döner ancak Saime Hanım Cemile'nin yokluğunda yerine yeni bir hastabakıcı almıştır. Yeni bir iş arar ancak yanında Fadiş'le onu kimse kabul etmez. Cemile de kızına para karşılığında bakması için Hafize Nine ile anlaşır. Hafize Nine Fadiş'i çok sever ancak Kâmil Bey Fadiş'in yerini bulur ve çevirdiği dolaplarla Fadiş'i tekrar kaçırır. Babasıyla yaşamaya başlayan Fadiş gündüzleri amcası Hamdi Bey'in evinde durur. Bir zaman sonra temelli amcasında yaşamaya başlar. Yengesi Fadiş'i evin

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

hizmetçisi gibi kullanır. Kâmil Bey ise her şeyini toplayıp kasabayı terk eder. Hamdi Bey de Cemile'ye mektup yazar ve Fadiş'in yanlarında olduğunu söyler. Cemile bu habere çok mutlu olur ama çalıştığı yer kızını istemediği için kızını yanına alamaz. Cemile kızına daha iyi bakılsın diye Hamdi Beylere para yollamaya başlar. Ancak bir süre sonra yengesi Fadiş'i evde istemez. Cemile de birkaç akrabasına durumu anlatan bir mektup yazar. Aralarından teyze kızı Zehra Kadın Fadiş'e bakmayı kabul eder. Hamdi Bey Örenköy'e giden Ali Kadir adında bir adamla Fadiş'i oraya yollar. Bundan sonra Fadiş, Zehra Kadın, Bekir Ağa ve oğulları Hasan ile yaşamaya başlar. Fadiş orada kimi zaman iyi kimi zaman kötü günler geçirir ama her zamanki gibi burada da hor görülür, sığıntı muamelesi görür. Fadiş' e sırf Cemile'nin yolladığı para için bakmaya devam ederler.

Cemile'ye çalıştığı yerdeki evin hanımı yaz olduğunda kızını yanına alabileceğini söyler. Ama Cemile hanımının onu oyaladığını Fadiş'i hiçbir zaman kabul etmeyeceğini anlar ve o işi bırakır. En son Ankara'da soylu bir paşanın kızının köşkünde çalışmaya başlar. Bu arada Fadiş okula başlar. Artık Bekir Ağalarla yaşamaya alışır. Okulunu ve arkadaşlarını çok sever. Fadiş de komşuları ve arkadaşları tarafından sevilen bir çocuktur.

Tüm bunlar olurken Kâmil Bey Cemile'yi mahkemeye verir ve boşanırlar ve böylece Kâmil Bey hayatlarından tamamen çıkar.

Cemile'nin yanında çalıştığı kadın Cemile'nin kızından ayrı yaşamasına çok üzülmemektedir ve kocasına bunun bir hal çaresini bulmasını rica eder. Bey de Ankara'da yatılı bir okul ayarlar. Fadiş hem yeni bir başlangıç yapacağı için tedirgin hem de ümitten doğan sevinçle karmaşık duygular içerisinde. Fadiş öğretmenleri, arkadaşları ve komşularıyla vedalaşır ve gözyaşlarıyla Ankara'ya göç eder ve nihayet annesiyle kavuşurlar.

2.Konu

Çocuk edebiyatında konu, çocuğu metnin anlamı evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan bir ögedir. Ele alınan konular, çocuğun ilgi ve gereksinimleri ile ilişkilendirildiği ölçüde önem kazanır (Sever, 2021, s.119).

Fadiş'in konusu "Fadiş'in ve annesinin zorlu yaşamı ve birbirlerine kavuşma umudu" dur. Yurttaş (1997, s.60) ise, çocuk kitaplarında ele alınması gereken konuların "sevgi" kaynağından beslenmesi gerektiğini söyler. Fadiş adlı eserde tüm zorluklara rağmen Fadiş'i hayata bağlayan "sevgi" unsurudur. Annesinin Fadiş'e olan sevgisi Fadiş'e umut vermiş ve onu zorluklar karşısında güçlü kılmıştır.

Fadiş'in konusu incelendiğinde, çocuk gerçekliğini önemseyen, ele aldığı konularla onların beklentilerine yanıt veren bir eser olarak nitelendirilebilir.

3. Ana düşünce

Nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinde en önemli unsurlardan biri ana düşüncedir. Özdemir' e (2010) göre ana düşünce, yazarı o metni yazmaya iten sebeptir veya yazarın okuyucuya ulaştırmak istediği mesajdır. Bu mesajın çocuğun dünyasındaki karşılığı önemlidir. Eserlerdeki iletiler çocuğu hayata bağlamalı, iyimser bir bakış açısı kazandırmalı, çocuğu iyiye ve güzele yönlendirmelidir.

Fadiş adlı eserin vermek istediği mesaj "Zorluklar içinde bile olsa insan sevdikleri için yaşar ve sevgi kazanır." olarak ifade edilebilir. Sevgi değeri Gülten Dayıoğlu için hep çok önemli bir kavram olmuştur ve eserlerinde bu değer üzerinde epey durmuştur.

4. Yan düşünceler

Adres	Address
<i>RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi</i>	<i>RumeliDE Journal of Language and Literature Studies</i>
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

Eserde komřuluk, akrabalık ve aile gibi sosyal iliřkilere, gelenek ve göreneklere, birtakım toplumsal inanıřlara sıkça yer verildiđi için bunlarla ilgili yan dūřüncelere yer verilmiřtir. Eserde yer alan yardımcı dūřüncelere örnekler verebiliriz:

Savaş yıkımlara; insanların evsiz, yurtsuz kalmasına ve sevdiklerini kaybetmesine sebep olur.

Birlikten kuvvet doğar. (Köylülerin hep birlikte Naciye Kadın'a ev yapmaları)

Sevdiklerimiz için türlü zorluklara katlanabiliriz.

Anne ve babanın geçimsizliği çocuklarının hayatını olumsuz etkilemektedir.

Sevđi dolu bir ailede büyümek her çocuğun hakkıdır.

Yaşama amacımız varsa hayata daha sıkı sarılırız.

Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz.

Boşanan kadına toplum iyi gözle bakmaz.

şartlı sevgiyle büyütölen çocuklar kendini sürekli birilerine borçlu hisseder ve birilerine yaranmaya çalışırlar.

Sütten ağzı yanan yordu üfleyerek yer.

Çocuklar sevildiğini bildiği yerlerde rahat davranır, sevildiğini bildikleri kişilere naz yaparlar. (s.49)

Dedikodu iyi bir şey değildir. (s.55)

Çocuklar oyun oynayarak sosyalleşebilirler.

Çocuklara sorumluluk vermek çocukların yaptıkları işe daha sıkı sarılmasını sağlar.

Eğitim her çocuğun hakkıdır.

Tok açın halinden anlamaz. (s.24)

İyilik yapan iyilik bulur. (s.29)

Varlıklı insanlar yokluk çeken insanlara yardım ederse dünya daha güzel bir yer olur.

Anne baba tutumları çocukların karakter oluşumunda önemli yer tutar.

Anne sevgisinin yerini hiçbir sevgi tutmaz.

Tabađında yemek bırakmak ve yemeđini bitirmemek gūnahtır.

Çocukların kırgınlıkları çabuk geçer ve hemen barışırlar. (s.123)

Görgöülü kişiler ağırbaşlı olur. (s.137)

Temizlik imandan gelir.

Vefalı insanlar kendilerine yapılan iyilikleri unutmazlar.

Göröldüđü gibi eserde, çocukların etkileneceđi, ders alacađı çok zengin bir yan dūřünce ađına yer verilmiřtir.

5. Kahramanlar

Fadiş adlı çocuk romanının başkişisi Fadiş'tir. Çocuk edebiyatı ürünlerinde kahramanın çocuk olması çocuklarda kitaba karşı olan ilgiyi daha da arttırır. Kitaplardaki çocuk karakterlerin davranış biçimleri

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

tercihleri çocuk okurlar için bir örnek teşkil eder. Erşahin (2009) çocuğun kahramana öykünmesinde kahramanın çocuğun ilgisini çekmesi, sorunlarının, tepkilerinin ortak olması; bu sorunlarla baş edebilen ya da baş etmek için mücadele eden ve kendi yaş grubunda, gerçek hayatta karşılaşılabilecek özelliklerde olmasının etkili olacağını ifade eder. Şirin, (2019, s.127) Cumhuriyet Dönemi edebiyatı içinde çocuk kahramanlı ve çocuğun çevresini yansıtan romanların payının büyük olduğunu söyler ve Fadiş'in de bu tür romanlardan biri olduğunu dile getirir.

Çocuklar kitaplardaki kahramanları kendilerine örnek aldıkları için kahramanların sergiledikleri davranışlar önemlidir. Bu yüzden karakterlerin taşıması gereken bazı özellikler vardır:

- Karakter evrensel ahlaki değerlere saygılı olmalı,
- İyiliğin ve doğruluğun savunucusu olmalı,
- Barış yanlısı olmalı,
- Çevrenin ve kültürel değerlerin koruyucusu olmalı,
- Karakter adil, çalışkan, özverili, yardımsever gibi olumlu kişilik özellikleri taşımalıdır. (Şimşek, 2011, s.102)

Gülten Dayıoğlu'nun romanlarında çocuklar iyiliğin temsilcisidir. İyiden, doğrudan, güzelden, dürüstlükten yana olan ve bu amaç doğrultusunda hareket eden karakterlerdir (Tay, 2023, s.220).

5.1. Birinci dereceden kahramanlar

Fadiş

Fadiş, romanın birinci derecedeki önemli bir kahramanıdır.

Fiziki özellikleri: Fadiş 7 -8 yaşlarındadır. Fiziksel özellikleriyle ilgili zayıf ve iri, siyah gözlerinin olduğunu biliyoruz. Koyu kestane rengi saçları vardır.

Sosyal özellikleri: Romanın baş kahramanıdır. Babasının onları terk etmesi üzerine annesiyle tek başına kalan Fadiş'in çok zor bir hayatı vardır. Sürekli başkalarının evinde yaşamak zorunda olan Fadiş gittiği her yerde hor görülür, sahipsizliği yüzüne vurulur. Hem maddi hem manevi yoksunluk içinde büyür. En büyük isteği annesine kavuşmak ve okula gitmektir. Babasının iyi bir insan olabileceği inancını tamamen kaybeder. Ağırbaşlıdır, bazen yetişkin gibi olgun davranışları vardır.

Fadiş gittiği yerlerde çevrede yaşayan insanlar tarafından sevilen biridir. Kimseyle tartışmaz.

Bir yerlerde barınabilmek için sürekli birilerine yaranması, onlara hizmet etmesi ve gönüllerini hoş tutması gerektiğini düşünür. Küçük şeylerden mutlu olmayı bilir.

Okul zamanı herkesten bir yıl geç okumaya başlar, okul hasreti çeker.

Psikolojik özellikleri: Yaşadığı tüm olumsuzluklara rağmen iyi bir çocuk olur, yaşadığı yerlerde kendine yer bulmaya çalışır. Her şeye rağmen umutludur ve mutlu olmayı bilir. Fadiş yaşadığı yerlerde sahipsizlikten dolayı hem duygusal bazen de fiziksel şiddete maruz kalır. Ancak yaşadığı kötü şeylerden daima umut ederek çıkmayı bilir. İyimser bir kızdır.

Cemile

Fiziki özellikler: Cemile'nin eserde fiziksel özelliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal özellikler: Fadiş'in annesidir. Kâmil Bey ile görücü usulü evlenirken tek şartı annesinin de onlarla birlikte yaşamasıdır. Kızı için her türlü eziyete, hakarete katlanır. Geçimini sağlamak için türlü

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

kişilerin evlerinde hizmetçilik yapar. İşini layıkıyla yapan, alışkan bir kadındır. Cemile her şeye çabuk kanan, saf, iyi kalpli bir kadındır.

Çalıştığı yerler kızını yanında istemediği için kızına para karşılığı baktırır. Çok hor görülür ama hiçbir zaman çalışmaktan vazgeçmez. En büyük arzusu kızını yanına alabilmek, ona kavuşmaktır. Başlarda insanlar dul kadına kötü gözle bakar diye kocası Kâmil Bey'den boşanmak istemez ama nihayetinde boşanırlar.

Psikolojik zellikler: Fedakr bir annedir. Yaşadıkları onu yıldırmamış kızı için hayata tutunmaya çalışmıştır.

Kâmil Bey

Fiziki zellikleri: Fiziksel görünümüyle ilgili bilgi verilmemiştir.

Sosyal zellikleri: Fadiş'in babasıdır. Terzidir. Cemile'yle görücü usulü evlenmiştir. Babalık ve kocalık görevini yerine getirmeyen, sorumsuz bir adamdır. Hedefine ulaşmak için kötü oyunlar eviren, insanların duygularıyla oynayıp onları kandıran vicdansız bir insandır. Başka bir kadınla evlenebilmek için karısını boşanmaya ikna etmek adına kızını defalarca kaçırır hatta Fadiş'e şiddet bile uygular. Cemile ve Fadiş Kâmil Bey'in düzeleceğine inanır ama Kâmil Bey her seferinde onlara daha fazla kötülük yapar. Karısının ve kızının yaşadığı savruk hayatın sorumlusudur.

Psikolojik zellikleri: "Her şeyden çabuk bıkan bir yaradılışı vardır. (s.17)" Kardeşi bile Kâmil Bey'in yaptıklarını tasvip etmez.

5.2. İkinci dereceden kahramanlar

Zehra Kadın

Fiziki zellikleri: Dış görünüş olarak Cemile'ye benzer.

Sosyal zellikleri: Cemile'nin teyze kızıdır. Zamanında annesi ölünce ona Cemile'nin annesi bakar, onu evlendirip barklandırır. Bu yüzden Zehra Kadın, Cemile'nin isteğini geri çevirmez, Fadiş'e bakmayı kabul eder. Bu açıdan baktığımızda vefalıdır, diyebiliriz. Zehra Kadın Cemile'ye karşı kimi zaman şefkatli kimi zaman kötü davranır.

Psikolojik zellikleri: Fadiş'e karşı duygusal olarak gelgitler yaşar, ona kimi zaman iyi kimi zaman kötü davranır.

Bekir Ağa

Fiziki zellikleri: Uzun boylu ve zayıf bir adamdır.

Sosyal zellikleri: Zehra Kadın'ın kocasıdır. Cemile'nin, Fadiş'in ihtiyaçları için yolladığı parayı Fadiş için harcamaz, o paraları biriktirip bir bahçe satın alır. Otoriter bir baba figürü sergiler. Romandaki diğer çoğu baba gibi kendi çocuğuna bile şefkatten yoksun bir yapısı vardır.

Psikolojik zellikleri: "Karamsar bir adamdır. (s.75)"

Hasan

Fiziki zellikleri: Sekiz yaşındadır. Fadiş 'ten bir yaş büyüktür. "Hasan'ın büyükçe yuvarlak başi, koyu renk saçları, iri kara gözleri, koca koca dişleri, güdük kolları ve elleri, topaç gibi bir vücudu vardı. Yanakları kırmızı kırmızıydı. Yüzünden sağlık fişkırıyordu. (s.91)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Sosyal özellikleri: Zehra Kadın ve Bekir Ağa'nın oğludur. Fadış'in onlara geleceğini ilk öğrendiğinde kıskançlık eder ama daha sonra birlikte oyunlar oynarlar. Fadış'le zaman zaman kavga etseler de güzel zamanlar da geçirirler. Hasan, Fadış oradan ayrılırken üzülür.

Psikolojik özellikleri: Çocuk olmanın getirdiği benmerkezci bir yaklaşım sergiler. İlgi Fadış'e kaydığında onu kıskanır.

Hamdi Bey

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal özellikleri: Kâmil Bey'in kardeşidir. İyi bir adamdır. Kâmil Bey'in yaptıklarını onaylamaz. Çocuğunu bulması için Cemile'ye yardım etmiştir. Daha sonra para karşılığı Fadış'in bakımını üstlenmiştir. "Kavgadan hoşlanmayan bir adamdır. (s.72)" Bu yüzden karısı ne derse tamam, der. Fadış'i eşinin eziyetlerinden kurtaramaz.

Psikolojik özellikleri: Pasif bir tiptir. Evde sözünü geçiremez.

Hafize Nine

Fiziki özellikleri: Yaşlı bir kadındır.

Sosyal özellikleri: Tek odalı evinde yalnız yaşayan, dul, kimsesizdir. Kasabada sevilen ve güvenilen biridir. Kimseye kötülüğü dokunmaz. Para karşılığında Fadış'e bakmıştır. Fadış'i çok sever. Fadış'le birbirlerine yoldaş olurlar.

Psikolojik özellikleri: Düşündüklerini bilirkişilere danışarak akıl alan, mantıklı kararlar vermeye çalışsan, tedbirli bir kadındır.

Naciye Kadın

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal özellikleri: Fadış'in ninesi Cemile'nin annesidir. Oğlunu savaşta şehit veren Naciye Kadın'ın Cemile'den başka kimsesi yoktur. Savaştan önce varlıklı bir kadındır ancak savaşta her şeyini kaybeder. Kocasını hayatta olduğu zamanlarda güzel bir hayatları vardır. Ancak hem kocasını kaybetmesi hem de savaş koşullarından dolayı zor bir hayat sürer, varını yoğunu kaybeder. Sevilen, saygı gören bir kadındır. Bir süre kızı Cemile ile yaşadıktan sonra vefat eder.

Psikolojik özellikleri: Geçmiş günleri düşünüp bugünüyle karşılaştırınca üzüntüye kapılır. "Sonunda Naciye Kadın alışkın olmadığı bu koşullara dayanamayıp yatağa düştü." (s.11)

5.3. Üçüncü dereceden kahramanlar

Galip Bey

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal özellikleri: Cemile'nin komşusudur. Maden mühendisidir. Karısından Cemile'nin durumunu öğrendince İstanbul'daki ağabeyinin evinde Cemile'ye iş bulur. Yardımsever biridir.

Psikolojik özellikleri: Psikolojik özelliklerine yer verilmemiştir.

Doktor Edip Bey

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Adres | **Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Sosyal zellikleri: Galip Bey'in İstanbul'daki ağabeyidir. İstanbul'da Cemile'nin çalıştığı ilk evin sahibidir. Evde olup bitenlerden çok haberi yoktur.

Psikolojik zellikleri: Hoşgrldr.

Hanım (Doktor Edip Bey'in karısı)

Fiziki zellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal zellikleri: Evin hanımıdır. 5-6 yaşlarında Aydın adında bir oğlu vardır. Oğlunu şımartır. Cemile ile Fadiş'i kuru ekmeğe muhtaç bırakır. Cemile ve kızının gidecek yerleri olmadığını bildiği için sürekli onları hor görür, eziyet eder. Temizlik yaparken bir gün küçük Fadiş'i odaya kitler. Fadiş o gün çok korkar, ağlamaktan helak olur. Cemile de dayanamaz ve hanımına kızını merak ettiğini söyleyince hanım Cemile'yi kovar, işine son verir.

Psikolojik zellikleri: Aın halinden anlamaz. Empati kuramaz, karşısındaki insanın ne durumda olduğunu düşünmez. Acımasız bir kadındır (s.24)

Aydın

Fiziki zellikleri: 5-6 yaşlarındadır.

Sosyal zellikleri: Doktor Edip Bey'in oğludur. Ailesi ve özellikle annesi tarafından şımartılır. Kolayca yalan söyler. Fadiş onun yüzünden defalarca haksız yere azar iştir.

Psikolojik zellikleri: Bencil, şımarık, yalancı bir çocuktur.

Fatma Hanım

Fiziki zellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal zellikleri: Cemile'nin arkadaşıdır. Cemile ona Doktor Edip Bey'in evinde kızına eziyet edildiğinden dert yanar. Fatma Hanım da Cemile'ye Saime Hanım adında, yaşlı kadının yanında iş bulur. Yardımsever biridir.

Psikolojik zellikleri: Psikolojik zelliklerine yer verilmemiştir.

Saime Hanım

Fiziki zellikleri: Yaşlı bir kadındır. Bakımı için bir yardımcıya ihtiyaç duyar.

Sosyal zellikleri: "Olgun, güngörmüş bir kadın. (s.31)" Cemile ile Fadiş'e iyi davranan nadir insanlardan biri. Cemile arkadaşının önerisiyle Saime Hanım'ın evinde çalışmaya başlar. Cemile'nin yanında çalıştığı kişilerden Cemile'yi kızıyla kabul eden Fadiş'i seven tek kişidir.

Psikolojik zellikleri: İnsan halinden anlayan, düşünceli bir insandır.

Sami Bey

Fiziki zellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal zellikleri: Kâmil Bey'in teyze oğludur. Çok zengindir. Çocukları olmaz. Kâmil Bey kızını ilk kaırışında birlikte yaşadığı kadın Fadiş'i evde istemeyince Kâmil Bey Fadiş'i Sami Beylere verir.

Psikolojik zellikleri: Cemile'nin içinde bulunduğu zor durumunu kullanmaya çalışır. Fadiş'e gösterdiği şiddeti normal gören bir zihniyeti vardır.

Gülsüm Kadın

Fiziki zellikleri: Fiziki özelliklerinden bahsedilmemiştir.

Adres

Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Sosyal özellikleri: Sami Bey'in karısıdır. Cemile kızının yerini öğrenip geldiğinde Fadış'ı annesine vermek istemez. Fadış kızını zorla alır.

Psikolojik özellikleri: Hem çocuk özlemi duymuş hem de Fadış onlarla yaşadığında Fadış'e kötü davranmıştır. Bu çelişkili bir davranıştır.

Bekçi Mustafa Dayı

Fiziki özellikleri: Yaşlı bir adamdır.

Sosyal özellikleri: "Yaşlı, iyi yürekli bir adamdır. (s.45)" karısıyla birlikte yaşıyor. Cemile'ye iyi davranan ender erkek karakterlerden biri. Yolda Cemile'yi gece yarısı görünce, gidecek yerleri olmadığını öğrenince bir gece onları evinde ağırlar. Ertesi gün yol paraları öder ve onları yolcu eder.

Psikolojik özellikleri: Zorda kalmış bir insanın neler hissedebileceğini düşünür.

Fatma Kadın

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal özellikleri: Hamdi Bey'in karısıdır. Fadış'e başta iyi davrandıysa da sonradan o da Fadış'e eziyet etmeye başlar. Fadış'ı hem bakıcı hem de hizmetçi gibi kullanır. Cemile'nin Fadış'in bakımı için yolladığı paraları kendisi için alır. Kocasını Hamdi Bey'i Fadış'e karşı sürekli dolduruşa getirir.

Psikolojik özellikleri: Kendi çocuğu doğduktan sonra Fadış'e karşı olan davranışları değişir.

Zalhe Hanım

Fiziki özellikleri: Yaşlı bir kadındır.

Sosyal özellikleri: Hamdi Bey'in kayınvalidesidir. Kızı doğum yapıp üstüne bir de hastalanınca kızına bakmaya eve gelir. Kızıyla bir olup küçük Fadış'e boyundan büyük ev işleri yaptırırlar.

Psikolojik özellikleri: Psikolojik özelliklerinden bahsedilmemiştir.

Ali Kadir Amca

Fiziki özellikleri: Kavruk tenli, buruşuk yüzlü, yuvarlak ve iri kafalı, kır ve seyrek sakallı, iri ve nasırlı elleri vardır. Sırtı kamburumsudur. Sesi dış görünüşüne nazaran incedir. Dişleri sarıdır.

Sosyal özellikleri: Fadış'ı, amcasını Hamdi Beylerin evinden alıp Cemile'nin teyze kızının evine Örenköy'e katırla götüren adamdır. Etrafça tanınan, güvenilir biridir. Fadış'e babacan bir tavır sergiler.

Psikolojik özellikleri: Yıllarca çocuk sahibi olmak ister ama olamaz. Bu yüzden Fadış'in yaşadıklarını görünce insanların çocuklarına nasıl bu kötülükleri yapabildiğini sorgular. Eğer kendisinin çocuğu olsaydı çocuğuna çok iyi bakacağını, söyler.

Hüseyin Ağa

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Sosyal özellikleri: Kâmil Bey kızını Hafize Nine'nin evinden alıp kaçırdığında onları at ile götüren kişidir.

Psikolojik özellikleri: Psikolojik özelliklerinden bahsedilmemiştir.

Cemile'nin Ankara'daki hanımı

Fiziki özellikleri: Fiziksel niteliklerine yer verilmemiştir.

Adres

Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Sosyal özellikleri: Babası soylu bir paşadır. Eşi mühendistir ve varlıklı bir adamdır. Cemile'nin kızından ayrı olmasına gönlü razı olmaz. Kocasıyla konuşup Fadiş'in annesinin yanına gelebilmesi için çabalar. En sonunda Ankara'da Fadiş'e yatılı bir okul bulurlar.

Psikolojik özellikleri: Empati yapabilen, düşünceli bir insandır.

Eserlerde olayı yaşayan en önemli kişi, başkişi yani kahramandır. Olaylar kahramanın çevresinde döner. Diğer kişiler de anlatılan olaylarla ilgisi bakımından önem durumuna göre sıralanır. Özellikle çocuk edebiyatı ürünlerinde çocuk kahramanlar, okuru etkilemesi açısından önemli bir yere sahiptir. Çünkü çocuklar kitaptaki kahramanla kendini özdeşleştirirler. Kahramanın olaylar karşısındaki tutumu, zorluklarla mücadele etme yöntemi, çizdiği karakter özellikleri çocuklara yol gösterici olur.

Eserde kahraman olan Fadiş; yaşadığı tüm zorluklara rağmen yaşama bağlı, içindeki umudu kaybetmeyen, sevgi dolu, yardımsever bir çocuktur. Kendisine kötü davranan insanlara kızıp da karakter çizgisini bozmamış, her zaman iyiliği kalbinde taşımıştır. Ayrıca Fadiş gibi, anne ve babası ayrılmış, oradan oraya savrulan çocukların yaşadığı zorluklar gerçeklik duygusu taşıdığından özdeşim kurma duygusu daha da artmıştır. Fadiş her zaman eğitime hevesli, okumak isteyen bir çocuktur. Eserin sonunda Fadiş'in eğitim görmeye başlayacak olması ve bu eğitim sayesinde daha iyi bir hayatının olacağının sezdirilmesi, eğitsel yönden olumlu bir özelliktir.

Çocuk edebiyatındaki karakterler kapalı ve açık olarak iki grupta incelenebilir. (Sever, 2021, s.104). Açık karakterler okura detaylı bir biçimde tanıtılan, okurun iyi bildiği karakterlerdir. Kapalı karakterler daha yüzeysel tanıtılır ve daha çok açık karakterin özelliklerini ön plana çıkarmak için karşılaştırma olanağı yaratan özellikte çizilir. Bu açıdan eserdeki ikinci, üçüncü dereceden kişiler açık karakterlerin özelliklerini ön plana çıkarmak için roller üstlenmişlerdir.

Eserdeki diğer kahramanlar, gerçekçi bir karakter özelliği göstermiştir. Fadiş'in annesi yaşadığı zorluklara rağmen kızının geleceğini hep göz önünde bulundurmuş, çalışkan, fedakâr bir anne profili çizmiştir.

Eserde baba karakterleri-özellikle Fadiş'in babası Kâmil Bey-kötü bir insan profili çizmişlerdir. Hatta baba karakterleri yer yer şiddete başvurmuştur. Nitekim bu yönden bakıldığında çocuk edebiyatı ilkeleri yönünden olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Eserde bir diğer dikkat çeken unsur, cinsiyetçi bakış aıdır. Genellikle erkek karakterler, kadın karakterlerden daha üstün ve daha söz sahibi olarak yer almaktadır. Gelenekçi, erkek egemen bir toplumda kadının adının olmayışı, kitapta çok açık ifadelerle söylenirse de kitaba tümüyle bakınca bu durumun eleştirisi yapılmaktadır.

6. Mekân /çevre

Fadiş oradan oraya sürüklenmiştir. Bu yüzden birçok mekân değişirmiştir. Cemile de farklı farklı evlerde çalışmıştır. Eserdeki mekân ve çevre anlatılanlarla uyumlu bir şekilde verilmiş ve dönemin şartlarını da yansıtmaktadır.

6.1. Dış mekân

Toroslu köyü: Cemile bu köyde yaşar. Bu köye terzi olarak gelen Kâmil Bey'le evlenir. Kısa bir süre sonra Kâmil Bey köyü terk eder. Cemile, annesi vefat edene kadar burada yaşar.

İstanbul: Cemile annesi ölünce Kâmil Bey'in yanına, İstanbul'a, gider ancak Kâmil Bey Cemile'yi istemez. Daha sonra hemşerileri Cemile'ye, İstanbul'da Doktor Edip Bey'in evinde iş bulurlar. Buradan sonra Saime Teyze'nin yanında çalışır. Fadiş her iki evde de annesiyle yaşar. Daha sonra annesinin

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

İstanbul'da çalıştığı evlerde ev sahipleri küçük kızı istemediğinden, Fadış annesiyle İstanbul'da birlikte yaşayamaz. İstanbul, Cemile için ekmek parasını kazandığı şehirdir.

Akkale: Kâmil Bey'in kızını ilk kaçırışında götürdüğü yer.

Gökpınar: Kâmil Bey, Akkale'de birlikte yaşadığı kadın Fadış'i istemeyince kızını Gökpınar'a getirir. Gökpınar'da Kâmil Bey'in çocuk sahibi olamayan teyze oğlu yaşamaktadır. Fadış kısa bir süre burada yaşar. Ancak Kâmil Bey'in kardeşi, Cemile'ye kızının Gökpınar'da olduğunu söyleyince Cemile gidip kızını buradan alır.

Tanardı: Kâmil Bey, Hafize Nine'nin yanında yaşayan kızını gezdireceğim diye kandırıp ikinci kez kaçıtır. Bu sefer Fadış'i kardeşinin yaşadığı Tanardı köyüne getirir. Fadış bir süre burada Hamdi Beylerde yaşar. Fadış burada kadınlarla çeşmede çamaşır yıkar.

Örenköy: Fadış amcasında yaşadıkdan sonra oradan ayrılır. Annesi Fadış'i para karşılığında bakması için Örenköy 'de yaşayan teyze kızı Zehra Kadın'ın yanına gönderir. Fadış köye ilk geldiğinde sabah saatleridir ve köyde sessizlik hakimdir. Sadece köy çeşmesinin sesi vardır. Tüm mahallelinin su doldurmaya geldiği "Tongur Pınarı" vardır. Fadış en uzun süre burada yaşar. Zamanla buraya alışır. Güzel arkadaşlıklar kurar, komşular tarafından sevilir hatta burada okula başlar. Şimdiye kadarki en güzel anları buradadır. Annesinin yanına Ankara'ya giderken bile akli burada kalır ve buradan ayrılışı çok zor olur.

Ankara: Cemile'nin en son çalıştığı yer Ankara'dadır. Büyük bir köşkte çalışan Cemile'nin ev sahipleri Fadış'e yatılı bir okul bulurlar ve Fadış Ankara'ya gelir.

Bu mekanlar arasında Fadış'i en çok etkileyen yer köydür. Köy yaşantısı iyi bir gözlemlerle yazılmıştır. Kırsal kesimin dul kadını yadırgama ve dul kadının namusu gibi ataerkil kavramları vurgulanmıştır.

İstanbul ise daha çok iş bulma anlamında bir kapı olarak görülmüştür ve dönemin şartlarını yansıtmıştır.

6.2. İç mekân

Roman kahramanlarımızdan Cemile zengin insanların evinde hizmetçi olarak çalıştığı için bu evler büyük ve güzel evlerdir. İstanbul'da ilk çalıştığı evde Fadış ve Cemile birlikte kalırlar. Bu ev, üç katlı bir evdir. Çevresinde büyük bahçesi vardır. Daha sonra İstanbul'da Saime Hanım'ın evinde yaşarlar. Bu ev sakin, huzurlu bir evdir. Bu evde ana kız mutlu bir şekilde yaşarlar ancak kısa bir zaman sonra huzurları kaçar. Kâmil Bey, Fadış ve Cemile bu evde yaşarken kızını gezdireceğini söyleyip Fadış'i kaçıtır.

Fadış Akkale'deki teyze oğlunun evinde bir süre yaşar. Bu ev hakkında fazla bilgi verilmez. Evin bir avlusu vardır. Annesi kızını Akkale'deki bu evden aldıktan sonra Fadış'e Hafize Nine bakmıştır. Hafize Nine'nin evi tek odalıdır. Fadış bu evde sevgi görür.

Buradan sonra Fadış Tanardı'da amcasının evinde kalır. Bu evde hizmetçi gibi çalıştırılır, bu çatı altında mutsuz bir yaşantısı olur. Fadış en sonunda en çok vakit geçirdiği Örenköy'e gelir. Burada Bekir Ağa'nın evinde yaşar. Bu ev de klasik bir köy evidir. Tüm aile aynı odada, yer yatağında yatarlar. Sofası buz gibidir. Evdeki maşrapa konserve kutusundan yapılmıştır. (Bu özellikler evin sosyoekonomik durumunu gösterir.)

Cemile zenginlerin evinde çalıştığı için onun yaşadığı evler sıcak, kaloriferli evlerdir. En son Ankara'da büyük 12 odalı bir köşkte çalışır.

Eserde olayların geçtiği zaman savaş zamanı olduğundan, savaşın olumsuz etkileri insanların ev yaşantısını da yansıtmıştır. Fadış'in akrabalarında kaldığı evler genellikle fakir ailelerin evleri olduğu için

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

ev tasvirleri bu duruma uygun çizilmiştir. Cemile'nin zengin insanların evinde çalıştığında anlatılan i mekanlar ile Fadiş'in fakir akrabalarının yanında kaldığı i mekanların farkı belirgin bir şekilde anlaşılmaktadır. Mekân/evre ile kahramanlar arasında bir uyum bulunmaktadır.

7. Değerler

Nitelikli çocuk kitaplarında okur doğruya, güzele ve iyiye yönlendirilir. Bu yapılırken nasihat gibi değil sezdirilerek yapılmalıdır. Nitekim özellikle son yıllarda çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi ile ilişkili yapılan çalışmalar bu durumu ispatlar niteliktedir. (şimşek,2018, s.330)

Eser, evrensel değerler, milli değerler ve dini değerler olmak üzere üç sınıfta incelenmiştir. Eserde gelenek ve göreneklerimize ait birçok değer verilmiş aynı zamanda dini değerlere de sıkça yer verilmiştir. Bunun dışında alışkanlık, sevgi, yardımlaşma gibi evrensel değerler de eserde yer almaktadır. "Fadiş" adlı eserde bulunan değerler ve örnek ifadeler aşağıda verilmiştir:

Değerler	Örnek ifadeler
Evrensel değerler	
Adalet	"Fadiş iyimser bir kız olduğundan, oyunlarda mızıkçılık yapmaz, hep haklıdan yana olurdu." (s.98)
Çalışkanlık/ sorumluluk	"Herkes, yaşamını sürdürmek için bir yol seçmiş. Yaşamak güzel. Güçlü bir amaç için çalışmak, yaşamı daha da güzelleştiriyor. Fadiş 'im için var gücümle çalışırım." (s.42) "Cemile üstlendiği işi en iyi seklide yaptığı için hiç işsiz kalmıyordu." (s.14). "Cemile sevinçle, "Elbette uyanabilirim," dedi. "Tam istediğiniz saatte kalkar, işe başlarım." (s.23) "Evinin geçimini severek sağlıyordu." (s.12) "Başarıya, dürüst ve alışkan insanlar erişebilir." (s.153)
Dostluk/arkadaşlık	"O, sokağa çıkmadan hiçbir oyun kurmuyor, ..." (s.92) "...dargın olduklarını bile unutup hemen birbirlerine sarıldılar." (s.123)
Estetik	"Bu oyunlarda Fadiş'in evi, en süslü ve en güzeli olurdu." (s.100)
Eşitlik	"Köylüler gece oturmalarında varsıl-yoksul ayrımı yapmazlardı." (s.142)
Sabır	"...sabırsızlıkla davulcuyu bekliyorlardı." (s.126) "Kulağı seste, gözü yolda beklemeye başladı." (s.16) "Kaç zamandır sevaptır, deyip dişimi sıktım." (s.134) "Bahçeyi severek, sıklımadan beklerler," demişti." (s.146) "Zehra Kadın, evin önünde sabırsızlıkla onu bekliyordu." (s.158)
Sanat	"Öğretmen bir gün öğrencilere, "daha dün annemizin kollarında yaşarken..." şarkısını öğretiyordu." (s.140)
Sayđı	"Seni de hala sevip sayıyorlar." (s.11) "Kasabada sevilen ve güvenilen bir kadındı. Kimseye bir kötülüğü dokunmamıştı." (s.48)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

	"Hanım, Cemile'nin bu soylu davranışını, içten gelen sevecenliğini ve yürekliliğini çok beğeniyordu." (s.50)
Sevgi	<p>"Beni herkes seviyor." (s.11)</p> <p>"Fadiş'in sevgisi, özlemi içini yakıp kavuruyordu." (s.16)</p> <p>"Cemile yalvarıyor, sevip okşuyor, fakat Fadiş'in ağlaması bir türlü durmuyordu." (s.21)</p> <p>"Hafize Nine onu çok seviyordu. Fadiş sevildiğini seziyor, nineye tatlı tatlı nazlamıyordu." (s.49)</p> <p>"Amcasının oğlunu canı gibi seviyordu, onun yanından hiç ayrılmak istemiyordu." (s.73)</p> <p>"...Sonra eğilip onu öptü. Seviyordu Fadiş'i. Hem de çok seviyordu." (s. 58)</p> <p>"...Sonra annesi geldi aklına. Bir an onun sıcak göğsünü, ellerinin okşayışını anımsamaya çalıştı." (s.66)</p> <p>"Fakat amcasının sevgisi, ilgisi ona güç veriyordu." (s.70)</p> <p>"Fadiş mahallede sevilen bir kızdı." (s.77)</p> <p>"O da Fadiş'i çok sevmişti." (s.83)</p> <p>"Tanrı bana onun gibi bir evlat verseydi, onu her şeyden çok severdim." (s.85)</p> <p>"İçine bir sıcaklık ve sevgi yayıldı." (s.88)</p> <p>"Köylü çocuklar onu çok seviyorlardı." (s.98)</p> <p>"Bu köyü, köylüleri, teyzesini ve Hasan'ı seviyordu." (s.99)</p> <p>"Harman yerindeki köylüler onu çok seviyor... (s.101)</p> <p>"Genç öğretmeni çok seviyordu..." (s.121)</p> <p>"Hacı Halil, çocukları pek severdi." (s.123)</p> <p>"Zaten sevgiye açtı. Vücutu, ekme ve su gibi sevgi istiyordu." (s.131)</p> <p>"Ben seni çok seviyorum. Senin sınıfında olmak istiyordum." O zaman Nezihe Öğretmen, gülererek Fadiş'in yanağını okşadı." (s.138)</p> <p>"Fadiş o günden sonra öğretmenini çok sevdi." (s.139)</p> <p>"Arkadaşları tarafından çok sevilirdi." (s.140)</p> <p>"Cemile onu çocuğu gibi seviyor, Sedat'ı, Fadiş'in yerine koydum, diyordu." (s.137)</p>
Tedbir	<p>"Bu sırada Fadiş'in gözlerinden tane tane yaşlar döküldüğünü gördü. Şarkıyı hemen neşeli bir türküye çevirdi." (s.140)</p> <p>"Okulumuzun çökme tehlikesi varmış. Bu yapıyı göçürüp hemen yeni bir okul yapmaya başlıyoruz." (s.152)</p>
Temiz olma	<p>"Ertesi gün, ramazan temizliğine başlandı. Ev baştan aşağıya temizlenecekti. Odaların duvarları, ak toprakla sıvandı. Taban tahtaları ovuldu, avlular, ahırlar sulanıp süpürüldü." (s.105)</p> <p>"Anası yıkarken keseyi kıyasıya kullanırdı." (s.110)</p>
Vefa	"Bekir Ağa kaşışını yemeğe daldırırken, "Orada büyüyip okuyacak, belki de iyi bir meslek edineceksin. Eğer gerçekten burayı ve buraları seviyorsan, unutmayacaksın! Köyümüze ve köylümüze yararlı olmaya çalışacaksın. İşte o zaman bu sevginin ve gözyaşlarının içtenliğine inanacağım. Göreyim seni Fadiş!" dedi." (s.157)
Yardımlaşma	"Böylece, el birliğiyle yangınlardan geriye kalanlar temizlendi..." (s.10)

Adres | Address*RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**RumeliDE Journal of Language and Literature Studies***e-posta:** editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124**e-mail:** editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

	<p>"Herkes, bir gün kendi evinin yapımıyla uğraşacak, bir gün toplanıp Naciye Kadın'ın evini yapmaya çalışacaklardı." (s.10)</p> <p>"Zenginler bu kumaştan parayla alacak, yoksullara parasız verilecekti." (s.141)</p> <p>"Ona yardım etmek için günlerce düşünüp taşındı." (s.25)</p> <p>"Orada herkese yardım ediyordu." (s. 100)</p> <p>"... bu isteği severek yerine getirdi. Mektubu ayaküstü okumaya başladı." (s.54)</p> <p>"Paşa iyiliksever bir insandı." (s.145)</p> <p>"Yardıma gelsinler. İmece yaparsak kısa bir süre sonra okulumuz hazır olur! (s.152)</p>
Milli değerler	
Büyüklerin yemeğe başlaması	"İlk kaşığı baba uzatırdı yemeğe..." (s.92)
Asker uğurlaması	"O gün, askere giden gençler köyden ayrılıyorlardı...Bu neşeli kalabalık, genç askerleri köy dışına kadar uğurlayacaktı." (s.107)
Köy odaları- köy evleri	<p>"Bekir Ağa akşam yemeğinden sonra kahveye ya da köy odasına giderdi. Yabancı konuk olduğu günler, köy odası pek şenlikli olurdu. (s.141)</p> <p>"Oturma evlerinde bir masal anası olurdu. Bu kadın o denli tatlı, heyecanlı, gln, korkunç masallar anlatırdı ki ... Onu dinlerken çocukların solukları kesilirdi." (s.142)</p> <p>"Konuklar, köyün geleneklerine göre ağırlanırdı. Bu gelenekleri herkes kesesine göre yerine getirmeye çalışırdı. (s.142)</p> <p>"Varlıklı evlerde evin kadını, küçük bir teknede hamur yoğurur, bunu konukların önünde ocağın küllerine gmerdi. Buna, kl hamursuzu denirdi." (s.142)</p>
Doğum şerbeti	"O gece konuklar, Emeti Hanım'ı zorlayıp ona doğum şerbeti yaptırıldı. şerbetler, buzağıya ve anasına sağlık dilekleri arasında neşeyle içildi." (s.143)
Maniler	<p>"Sonra karşılıklı maniler atılırdı. Mni atışma, iki taraftan birinin mâni bulamayıp da pes etmesine dek sürer giderdi." (s.143)</p> <p>"...Enarından, menarından/Baklavanın kenarından/ Altı okka pekmez/ Sepetimiz boş gitmez." (s.127-128)</p>
Milli bayram	"29 Ekim günü, kasabadan kaymakam geldi. Köylü o gün iki bayramı birden yapıyordu...Atatürk'mzn bin bir güçlükle düşmandan kurtarıp yeniden kurduğu güzel vatanımızı sizler koruyup ycelteceksiniz...Cumhuriyet Bayramımız kutlu, yeni okulunuz uğurlu olsun." (s.153)
Dini değerler	
Mevlit	"Mevlit dinlediğimde, iim yıkanıp arınmış gibi oluyor. Keşke konu komşu sık sık okutsa da gidebilsek." (s.56)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Ramazan ayı ve oruç	<p>"Ramazan yaklaşıyordu. Zehra Kadın da herkes gibi ramazan hazırlığına başlamıştı." (S.104)</p> <p>"Zehra Kadın, ramazan ayı yaklaşırken, Ayşe Kadın'a gitti. 'Avluya saç vuracağım,' diye izin istedi." (s.104)</p> <p>"Ertesi gün, ramazan temizliğine başlandı." (s.105)</p> <p>"Bu arada çeşitli söylentiler ağızdan ağza dolaşiyor, herkes birbirine ramazan hazırlığını anlatıyordu." (s.107)</p> <p>"Tam bu sırada uzaklardan bir davul sesi yayıldı..." (s.115)</p> <p>"Herkes o gece geç saatlere dek uyumaz, kapılarına gelecek olan davulcu ile çocukları beklerlerdi." (s.125)</p> <p>"Köyün geleneğine göre, "ramazanın on beşinci gecesi" çocuklar, köy davulcusunun peşine takılır, kapı kapı dolaşırlardı." (s.125)</p> <p>"Köyde baklava yalnız bayramdan bayrama yapılırdı." (s.130)</p>
Arife Günü	<p>"Yarın oruç başlıyor..." (s.109)</p> <p>"Fadiş, arife günü yıkanan çocukların arpa boyu uzadıklarını duyunca şaşırıldı." (s.129)</p>
Namaz	<p>"Yarın namaz kılacaksınız. Namazsız oruç olmaz, dedi." (s.114)</p> <p>"...kadınların namaza çocuklarıyla gelmelerine karşı durmuyorlardı..." (s.123)</p>
Sofra duası	<p>"Yemek bitince Bekir Ağa şükür duası yaptı." (s.122)</p>
Sünnetler	<p>Tabağı sıyırmak yani tabakta yemek bırakmamak Hz. Peygamber Efendimizin sünnetlerindedir. Kitapta direkt tabağı sünnetlemek ifadesi kullanılmasa da Zehra Kadın, Fadiş ve Hasan'a bu konuyla ilgili atıfta bulunmuştur:</p> <p>"Günahtır yemek artırmak..." (s.115)</p> <p>"Bismillahla birer lokma ekmek kopardılar." (s.122)</p>

Tablo 1: İncelenen eserde geçen değerler ve örnek ifadeler

Eserde en çok ön plana çıkan evrensel değer "sevgi" değeridir. Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde sevgi değeri öp plana çıkan değerlerin başında gelir. Romanın kahramanı Fadiş yaşadığı zorlukları, içinde beslediği sevgi sayesinde aşmıştır. Bu değeri daha sonra "yardımlaşma" ve "sabır" değerleri takip etmektedir. O bu değerler dışında adalet, sorumluk, dostluk, estetik, eşitlik, sanat, saygı, tedbir, temiz olma, vefa gibi değerlere de yer verilmiştir.

Eserde en dikkat çeken ve yoğunlukta olan değerlerden biri de milli değerlerdir. Gülten Dayıoğlu bu eserinde özellikle Anadolu'nun gelenek ve göreneklerine, yaşam tarzına değinmiş ve birçok değere yer vermiştir.

Maniler, kısa şiir örnekleri oluşu nedeniyle çocukların ilgisini çekmektedir. Çocuk edebiyatının vazgeçilmez türlerinden tekerleme, ninni ve bilmece gibi ürünlerin oluşumunda manilerden yararlanılmakta, bu ürünlerin kimileri mâni dörtlükleri üzerinde oynayarak oluşmaktadır. O nedenle çocuk edebiyatında manilerin özel bir yeri ve önemi vardır. (Yardımcı ve Tuncer, 2011, s.142)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

İncelediğimiz bu eserde kültürümüzde yer alan ve unutulmaya yüz tutmuş Manicilik geleneğinden bahsedilmiş ve mâni örneklerine de yer verilmiştir. Bunların dışında askerlik, köy odaları doğum şerbeti, büyüklere saygı, Atatürk ve Cumhuriyet Bayramı gibi milli değerlerimizden bahsedilmiştir.

Eserde dikkat çeken bir başka değer ise dini değerlerdir. Dinimize ait bayramlar, ibadetler, sünnetler, çocuk bakış açısıyla ve çocuk gerçekliğiyle yer almıştır. Kitapta dini unsurlara sıklıkla yer verilse de bunlar bir telkin niteliğinde değil daha çok gündelik hayatta gelenek ve göreneklerimizle de iç içe bir biçimde kullanılmıştır.

Fadiş romanındaki dil ve anlatım özelliklerine ilişkin bulgular

1. Atasözleri ve deyimler

Deyimler günlük yaşamda kültürün ilişkilendirebileceği en kolay yoldur. Özellikle edebî eserler, deyimleri bir kurgu içinde verdiğinden öğrenimi kolaylaştırmaktadır. Barutçu ve Açık'a (2018) göre, çocuklar bağlı olduğu kültürel yapıyı, söz varlığı vasıtasıyla tanımaya çalışır. Edebi eserlerde akış içinde deyimler çocuklara aktarılmaktadır. Nitekim bu durum çocuğun söz varlığı kapasitesini artırmaya da katkıda bulunmaktadır.

Kitapta 2 tane atasözü kullanılmıştır:

"Kul sıkışmayınca Tanrı yetişmez." (s.28)

"Kambersiz düğün olmaz." (s.123)

TDK Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü incelendiğinde, eserde yer alan "Kul sıkışmayınca Tanrı yetişmez." atasözünün değiştirilerek kullanıldığı görülmektedir. Bu atasözü TDK'de "Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez." olarak yer almaktadır. Halk arasında farklı şekillerde kullanılabilen bu atasözümüzün TDK'ye uygun olan haliyle kullanılması daha uygun olacaktır.

Fadiş adlı eserde geçen deyimler:

Eserde 272 adet farklı deyim kullanılmıştır. Bunun yanı sıra bazı deyimler birden fazla kullanılmıştır. Eser incelendiğinde deyimler açısından oldukça zengin olduğu açıkça görülmektedir. Bu durum çocukların dilimizin zenginliklerini görmesi açısından onlara fayda sağlayacaktır.

(biriyle) başa çıkmak (s.57), (evin) yolunu tutmak (s.151), açığa vurmak (s.118), açık konuşmak (s.68), âdet yerini bulsun diye (s.62), ağır gelmemek (s.11), ağız birliği etmek (s.48), ağızdan ağıza dolaşmak (s.107), ağız sulanmak (s.120), ağızına geleni söylemek (s.65), ak dediğine kara demek (s.113), akıl edememek (s.37, 64), akıl etmek (s.138), akıl vermek (s.138), akli ermek (s.70, 83, 83), akli yatmamak (s.52), aklına gelmek (s.48), aklından geçmek (s.18), Allah kısmet ederse (s.77), altüst etmek (s.107), altüst olmak (s.9), atıp tutmak (s.52), ayağa kaldırmak (s.20), ayak altından çekilmek (s.24, 70), ayak bağı olmak (s.47), bağ bozmak (s.14), bağına basmak (s.14, 20, 43, 44), bal gibi (s.113), başı dönmek (s.19), başına dert olmak (s.133), başına dikilmek (s.26), başından aşağı kaynar sular boşanmak (s.29), başından savmak (s.48, 70), başını şişirmek (s.120), beyninden vurulmuşu dönmek (s.73), bıyık altından gülmemek (s.56), bir çırpıda anlatmak (s.28), bir hoş olmak (s.93), bir yolunu bulmak (s.10), boğazı düğümlemek (s.93), boş bulunmak (s.45, 84, 103, 132), boy ölçüşmek (s.99), boynunu bükmek (s.21, 29, 41, 43), burnunda tütmek (s.42, 74, 111), büyük adam olmak (s.11), can atmak (s.94, 97), canı istemek (s.96), canı sıkılmak (s.98, 120), çılgık atmak (s.25), çıkmaza girmek (s.74, 134), çit çıkmamak (s.39), dalıp gitmek (s.111), deliye dönmek (s.36, 69), denk gelmek (s.118), dertini dökmek (s.25), dere tepe dümdüz (s.67), dert yanmak (s.65, 120, 123, 133, 136), destek olmak (s.11), dik dik bakmak (s.90, 102), diken üstünde olmak (s.25, 49), dil dökmek (s.41), dili damağına yapışmak (s.121), dili tutulmak (s.133), dili varmamak (s.60), diş sıkmak (s.134), dizinin dibinden ayrılmamak (s.85), dizlerinin bağı çözülmek (s.37), dolup taşmak (s.101, 108), donup kalmak (s.52), dört dönmek (s.34), dudak bükmek (s.38, 153), dudak sarkıtmak (s.20), dünyaya getirmek (s.13), dünyayı görmemek (s.69), düşünüp taşınmak (s.74), el ayak çekilmek (s.147), el uzatmak (s.20, 51), el üstünde tutmak (s.102), elde (veya elinde) olmamak (s.124), elden geçirmek (s.93), eli sıkı (s.104), elinden geleni yapmak (s.142), elinden gelmek (s.39), eline tutuşturmak (s.68, 86), elini sürmemek (s.158), ev ev dolaşmak (s.156), eziyet etmek (s.12), fena yapmak (s.90), fır dönmek (s.68), fiskos etmek (s.46), gönlünü etmek (veya yapmak) (s.32, 137), gönül(gönlünü) almak (s.110), göz

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

alabildiğine (s.108), göz atmak (s.30, 90, 91, 95, 127), göz göze gelmek (s.92), göz kulak olmak (s.108, 140), göz nuru dökmek (s.133), göz ucuyla süzmek (s.18), gözden kaybolmak (s.127, 159), göze almak (s.44), gözleri çakmak çakmak olmak (s.72), gözleri dolmak (s.51), gözleri kan çanağına dönmek (s.65), gözlerine inanmamak (s.135), gözlerini dikmek (s.95), gözlerinin içine bakmak (s.24), gözü açık olmak (s.141), gözü görmemek (s.38, 49), gözü takılmak (s.23), gözü tutmamak (s.58), gözü yolda olmak (s.16), gözünde büyüme (s.49), gözünde değeri olmamak (s.44), gözden (veya gözünden) kaçırmak (s.42), gözünün önüne gelmek (s.41, 51), güç almak (s.15), güçlük çekmek (s.136), gül gibi bakmak (s.48), gün geçirmek (s.148), gününü gün etmek (s.39), güven vermek (s.33, 137), haber almak (s.15), haber vermek (s.123), Hanya'yı Konya'yı anlamak (s.65), (hal) hatır sormak (s.11, 14, 58, 110), havadan sudan konuşmak (s.36), hep bir ağızdan söylemek (s.142), her kafadan bir ses çıkmak (s.126), hık mık etmek (s.52), hor görmek (s.127), hoş karşılamak (s.19), hoşuna gitmek (s.115, 137), iç çekmek (s.18, 21, 28, 61, 66, 82, 113, 121), içi açılmak (s.56), içi burkulmak (s.69, 135, 155), içi cız etmek (s.22), içi ezilmek (s.21, 120), içi hop etmek (s.74), içi içine sığmamak (s.26), içi kararmak (s.153), içi sızlamak (s.52, 149), içi titremek (s.29), içi ürpermek (s.22), için için gülmek (s.130), içinden geçirmek (s.23, 43, 155, 110), içine dert olmak (s.136), içine işlemek (s.31), içine sinmemek (s.49), içini açmak (s.25), içini boşaltmak (s.44), içini dökmek (s.137), içini kemirmek (s.159), içini sarmak (s.26), içini yakıp kavurmak (s.28), içini yakmak (s.16), in cin yok (s.61), ipe çekmek (s.130), iş düşmek (s.101), işe girişmek (s.106, 120), işi (derdi) başından aşkın (olmak) (s.63), işine gelmemek (s.40, 152), işini görmek (s.11), iz peşine düşmek (s.104), kafa tutmak (s.134), kamı beynine çıkmak (s.40), kapı dışarı etmek (s.26), kapı kapı dolaşmak (s.125), karar almak (s.10), karar vermek (s.15, 127), karara varmak (s.153), karşı çıkmak (s.12), karşı durmak (s.124), karşı gelmek (s.120), karşılık vermek (s.27), kaşlarını çatmak (s.19), kendi havasında olmak (s.41), kendinden geçmek (s.62), kendini alamamak (s.59, 96), kendini bir şey sanmak (s.132), kendini sıkıkmak (s.26), kendini temize çıkarmaya çalışmak (s.73), kendini toplamak (toparlamak) (s.17), kesip atmak (s.57, 145, 155), keyfine bakmak (s.46), kismet (kısmeti) çıkmak (s.16), kıyamet kopmak (s.63), kolları sıvamak (s.117), kollarını açmak (s.87), kolu kanadı kırılmak (s.10, 43, 153), kötü gözle bakmak (s.33), kulağına gitmek (s.40, 152), kulak kesilmek (s.143, 144), kulp takmak (s.70), kurda kuşa yem olmak (s.85, 132), kuş uçurmamak (s.54), lafa tutmak (s.45), makarayı koyuvermek (s.124), meydan okumak (s.132), midesi kazanmak (s.85), müjde vermek (s.126), namaza durmak (s.116), nara atmak (s.128), oh çekmek (s.38), omuz silmek (s.95), ortadan kaldırmak (s.27), ölçüp biçmek (s.74), özür dilemek (s.102, 103), pabuç bırakmamak (s.53), peşinde dolaşmak (s.24), peşine düşmek (s.41), pusuda yatmak (s.118), rahatını kaçırmak (s.47), rengi atmak (s.60), sarmaş dolaş olmak (s.156), ses vermek (s.87, 111), sesi kesilmek (s.26), ses çıkarmamak (s.24, 30, 31), sessizliğe gömülmek (s. 89), sevinçten (havalara) uçmak (s.49, 93, 115, 138, 154), sokağa atmak (s.28), soluğu kesilmek (s.142), söz etmek (s.25, 152, 154), söz etmemek (s.136), söz sözü açmak (s.45), söz vermek (s.119), söze karışmak (s.103, 135), suyuna gitmek (s.72), sürüp gitmek (s.100), şart koşmak (s.17), şaşırıp kalmak (s.50), tadı kaçmak (s.127), tadına doyum olmamak (s.100, 142), tadını çıkarmak (s.101), taş üstünde taş bırakmamak (s.9), tatlıya bağlamak (s.103), tepesine çıkarmak (s.26), tırnağı olamamak (s.84), tir tir titremek (s.85), tuzak kurmak (s.9), tüyleri diken diken olmak (s.112), tüyleri ürpermek (s.67), uğurlar olsun (s.30), ununu elemek, eleğini asmak (s.48), uygun bulmak (s.40), uykuya dalmak (s.14, 115), üstesinden gelmek (s.48), üstüne titremek (s.11), yakıp yıkmak (s.9), yan gözle bakmak (s.130), yargıya varmak (s.118), yatağa düşmek (s.11), yaygarayı basmak (s.44, 127), yol almak (s.85, 87), yol görünmek (s.155), yola çıkmak (s.77, 151, 158), yola gelmek (s.58), yolcu yolunda gerek (s.82), yorgun düşmek (s.38), yuva kurmak (s.33), yük olmak (s.75), yüreği ağzına gelmek (s.30, 65), yüreği burkulmak (s.21), yüreği hop etmek (s.54, 144), yüz vermek (s.28, 66, 98), yüzü gülmek (s.34), yüzü kıpkırmızı olmak (yüzü kızarmak) (s.102, 156), yüzüne bakmamak (s.27), yüzüne gülmek (s.155), yüzüne renk gelmek (s.24), yüzünü buruşturmak (s.23, 36), yüzüstü kalmak (s.13, 68), zor duruma düşmek (s.32)

Gülten Dayıoğlu Fadış romanında deyimlere oldukça yer vermiştir. Kültürümüzü yansıtan ve dili daha kıvrak bir şekilde kullanmamızı sağlayan deyimlere bolca yer verilmesi kitabın olumlu özelliklerindedir.

Ateş (2005) Gülten Dayıoğlu için "Halk dilinin doğaya bağlı zenginliğini ve halk dilindeki deyimleri, ayrıca Türkçenin folklorumuzu yansıtan öğelerini onun romanlarında bulabiliriz." demiştir. Eserde birçok deyim kullanılması Ateş'in bu ifadesini doğrular niteliktedir.

2. İkilemeler

Eserde bulunan ikilemeler	İkileme sayısı
Aynı kelimenin tekrarı ile oluşan ikilemeler	

Adres Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

açıktan açığa (s.97, 156), adım adım (s.43), ağızdan ağıza (s.55), alev alev (s.43, 72), arka arkaya (s.92, 126), avuç avuç (s.128), bağıra bağıra (s.35), ballandıra ballandıra (s.93), bana bana (s.108), bayramdan bayrama (130), bilgi bilgi (s.126), bir bir (s.28, 49, 83, 93, 116, 154), birer birer (s.10, 93, 129), bol bol (s.93, 100, 142), bura bura (s.109), bütün bütüne (s.63), çabuk çabuk (s.22, 62, 71, 92, 96, 115, 134), akmak akmak (s.72), çala çala (s.117), arpa arpa (s.37), çeke çeke (s.35, 121), çekine çekine (s.27), çığlık çığlığa (s.101, 143), çıtır çıtır (s.142), dalđa dalđa (s.69, 135), dalgın dalgın (s.75, 86), derin derin (s.66, 85), didik didik (s.31), dik dik (s.102), diken diken (s.45), diz dize (s.32), dizi dizi (s.100), doya doya (s.113, 151), dönüp dönüp (s.143), durup durup (s.16, 47, 52, 83, 90, 128, 156), durup dururken (s.70), dürgü dürgü (s.56), düz düz (s.81), gevrek gevrek (s.83), gevşek gevşek (s.121), gide gide (s.36, 159), göz göz (s.100, 105), güle güle (s.59), gündün güne (s.54, 70, 146, 148), güzel güzel (s.98), hakır hakır (s.124), hemen hemen (s.138), hıçkıra hıçkıra (s.34), hızlı hızlı (s.83), ılık ılık (s.159), ışıl ışıl (s.44, 110), için için (s.129), içten içe (s.75, 114, 138, 148), inceden inceye (s.113), iri iri (s.27, 55), iyiden iyiye (s.50, 87, 133, 134, 155), kana kana (s.86), kara kara (s.34), kat kat (s.94), kendi kendine (s.14, 28, 42, 50, 85, 85, 89, 89, 111, 154), kendi kendini (s.59), kırmızı kırmızı (s.69, 91), kızgın kızgın (s.117), koca koca (s.113), kolay kolay (s.99), kucak kucak (s.104), lapa lapa (s.49), lime lime (s.94), okşaya okşaya (s.44), öbek öbek (s.149), öttüre öttüre (s.45), pırl pırl (s.32, 42, 59), renk renk (s.96, 140, 155), sallana sallana (s.127), sessiz sessiz (s.17, 44), seve seve (s.123), sıcak sıcak (s.82), sık sık (s.11, 18, 32, 35, 56, 59, 98, 107, 144, 147), soğuk soğuk (s.62, 87), soluk soluğa (s.126, 127, 133, 158), sora sora (s.38), soran sorana (s.95), suçlu suçlu (s.68, 118, 134), sürü sürü (s.134), şaşkın şakın (s.43, 44, 58, 100), şişire şişire (108), tane tane (s.140), tas tas (s.111), tatlı tatlı (s.49, 57, 59, 100, 102, 121), teker teker (s.110), titreye titreye (s.86), topak topak (s.63), uzaktan uzağa (s.75), yan yana (s.82, 84, 89, 146), yarım yarım (s.108), yavaş yavaş (s.6, 72, 73, 82, 93, 107, 121, 128, 135, 143, 158), yığın yığın (s.86), yuvarlana yuvarlana (s.151), zaman zaman (s.14, 18, 32, 47, 137)	99
Yakın veya eř anlamlı kelimelerden oluşan ikilemeler çalı ırpı (s.148), çanak çömlek (s.101), doğru dürist (s.133), eř dost (s.17, 47), kavga dövüş (s.90), özene bezene (s.133), yorgun argın (s.105, 143)	7
Zıt anlamlı kelimelerden oluşan ikilemeler acı tatlı (s.147), aşağı yukarı (s.103), baştan aşağı (s.105, 143), büyük küçük (s.156), doldura boşalta (s.96), gece gündüz (s.37, 47), gidiş geliş (s.86, 112), gidip gelen (s.22), gidip gelirken (s.23), sağlı sollu (s.86), varım yoğum (s.28)	11
Birbirini tamamlayan sözcüklerden oluşan ikilemeler ana kız (s.31), ara sıra (s.35, 49, 56, 85, 98), beş altı (s.110, 131, 147), bin bir (s.50), bir iki (s.87), canla başla (s.35, 49), dere tepe (s.67), dört beş (s.112), güle oynaya (s.151), üst baş (s.33, 72), üstü başı (s.63, 69), yediden yetmişe (s.126, 129), yedirip içirmek (s.73)	13
Biri anlamlı biri anlamsız kelimelerden oluşan ikilemeler kaba saba (s.44), konu komşu (s.52, 73)	2
Biri olumlu biri olumsuz kelimelerden oluşan ikilemeler Belli belirsiz (s.27, 114) biner binmez (s.38), biter bitmez (s.125, 130), bitirir bitirmez (s.140), bulur bulmaz (s.38, 75, 76), ıkar ıkmaz (s.144), gider gitmez (s.142), görür görmez (s.58), kalır kalmaz (s.111), kalkar kalkmaz (s.110), söyler söylemez (s.98), vakitli vakitsiz (s.95), varır varmaz (s.47, 150), yatar yatmaz (s.57, 150)	14
Yansıma sözcüklerden oluşan ikilemeler at pat (s.140), gurlaya gurlaya (s.65), gurul gurul (s.86), güm güm (s.94, 143), küt küt (s.30, 64), zangır zangır (s.71)	6
m sesinin başa gelmesiyle oluşan ikilemeler hasta masta (s.72), ikiye mikiye (s.93)	2
Birleşik yazılan ikilemeler altüst (s.9), birdenbire (s.52, 68, 117, 143, 147), öteberi (s.42, 49)	3
Toplam	157

Tablo 2: İncelenen eserde yer alan ikilemeler

Adres	Address
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

Eserde toplam 157 tane farklı ikileme kullanılmıştır. Bu ikilemeler içinde "hakır hakır" ikilemesi TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğünde bulunmamaktadır. Anlamına ulaşılmak istenildiğinde bu ikilemenin Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğünde yer aldığını görmekteyiz.

3. Benzetme

Eserde bulunan benzetmeler:

ateşe basmış gibi olmak (s.16), yıkılır gibi karyolanın üstüne çökmek (s.19), zehir gibi konuşmak (s.28), ateşe değmiş gibi sıçramak (s.33), kuş gibi çırpınmak (s.40) yüreği ateş düşmüş gibi yanmak (s.41), yüreği yerinden fırlayacakmış gibi çırpınmak (s.43), elleri ve ayakları buz gibi (s.43), vücudu buz gibi (s.45), kendi yaşıtlarındaki tüm çocuklar gibi (s.49), tüy gibi küll olmak (s.50), buz gibi olmak (s.53), sabun köpüğü gibi sönmek (s.54), aç kurt gibi (s.55), yıkanıp arınmış gibi olmak (s.56), keçe gibi olmak (s.61), saçları yapağı gibi olmak (s.63), fırın gibi alev alev (s.72), külçe gibi (s.72), canı gibi sevmek (s.73), kemiklerini kıracak gibi sıkmak (s.74), dikiiş ipliği gibi (s.82), hamam gibi olmak (s.84), korkunç eller gibi (s.84), inci gibi yavru (s.85), gölgeler gibi görünmek (s.86), hamam gibi olmak (s.86), kuş gibi çırpınmak (s.88), batıyor gibi (s.89), topaç gibi vücudu (s.91), su gibi okumak (s.93), çarşaf gibi büyük parçalar (s.106), bir düş gibi gelmek (s.111), yel gibi gitmek (s.113), zemberek gibi (s.124), tencere fokurtusuna benzer (s.124), kurşun gibi fırlamak (s.127), ekmek ve su gibi (s.131), ana gibi (s.137), kuş gibi (s.140), balmumu gibi sapsarı (s.154), kopar gibi ayrılmak (s.156), mırıldanır gibi konuşmak (s.156), sel gibi boşanmak (s.157), kuş gibi çırpınmak (s.158)

Eserde kullanılan benzetmeler çocukların okuduklarını zihinde canlandırmaları açısından katkı sağlar. Hem anlatım daha ilgi çekici hale gelir hem de çocukların söz varıldığına katkı sağlanmış olur.

4. Pekiştirme

Eserde bulunan pekiştirme kelimeler:

bembeyaz (s.133), bomboş (s.46, 96, 134), darmadağın (s.104), dopdolu (s.159), dümdüz (s.114), kapkara (s.150), karmakarışık (s.34, 150, 159), kıpkırmızı (s.31, 99, 102, 124), kupkuru (s.150), mosmor (s.43), sapaşağlam (s.72), sapsarı (s.19, 27, 31, 42, 81, 154), sıcacık (s.52), sımsıkı (s.44, 51, 55, 61, 66, 82, 90, 98, 121, 127), upuzun (s.128), yapayalnız (s.64)

5. Bilinmeyen sözcük kullanımı

Kitapta çocukların sözcük dağarcığına kazandırılabilir, çocukların anlamını bilemeyebileği sözcükler de yer almaktadır. Romanın önemli bir kısmı mekân olarak köyde geçtiği için köy hayatı ile ilgili sözcüklere sıkça yer verilmiştir. Bilinmeyen sözcüklere bazı örnekler:

"bağ bozmak" (s.14), "ibrik" (s.14), "ilenç" (s.44), "pösteği" (s.46), "yen" (s.71), "sağrı" (s.86), "pazen" (s.86), "cırlamak" (s.22), "somya" (s.22), "şose" (61) "tavsamak" (s.143), "ura kabı" (s.105), "car" (s.104), "döven sürmek" (s.101), "longoz" (s.158), "peşkir" (s.107) "hakır hakır" (s.124), "dürgü dürgü" (s.56) "seğirtmek" (147)

Eserde hedef olarak seçilen kitlenin kelime dağarcığını geliştirmek için birçok bilinmeyen sözcük kullanılmıştır. Gülden Dayıoğlu özellikle kırsal yaşamdan çocukların daha önce duymadığı sözcükleri kullanmaya özen göstermiştir.

6. Argo kullanımı

"nah" (s.116), "cırlamak" (s.22), "pis kız" (s.132), "pis sığıntı" (s.133), "sinsi yılan" (s.133), "defol" (s.134), "Allahsızlar" (s.45)

Romanda yukarıda belirtilen argo söyleyişlere yer verilmiştir. Bu sözcüklerden "nah" sözcüğü hariç diğerleri tam olarak argo sözcük niteliği taşımasa da çocuklar arasında bu sözcüklerine kullanımı hoş karşılanmamaktadır.

7. Anlatım bozuklukları

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

7.1.Sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu

"Hasan'la Fadiş bahçeye ilk geldikleri günlerde merak edip değirmene girmek istemişlerdi." (s.146)

"İlk" sözcüğü yanlış yerde kullanılmıştır. "günlerde" sözcüğünden önce kullanılmalıdır.

8. Yazım yanlışları

Yazım yanlışları ile ilgili bilgilere TDK Güncel Türkçe Sözlük adresinden erişilmiştir. Çocukların dil ve anlatım zenginliğinde katkıda bulunması gereken çocuk edebiyatı eserlerinde yazım yanlışlarının olmaması gerekir.

8.1.Birleşik sözcüklerin yazımından kaynaklanan yanlışlıklar

- alt üst (yanlış) --- altüst (doğru) (s.9)
- bin bir (yanlış) --- binbir (doğru) (s.11,153)
- başucu(yanlış) --- baş ucu (doğru) (s.21)
- elbirliği(yanlış) --- el birliği (doğru) (s.10,35)
- Kutupyıldızı (yanlış) --- Kutup Yıldızı (doğru) (s.83)
- içdonu (yanlış)--- iç donu) (s.88)
- gözkapakları (yanlış)--- göz kapakları(doğru) (s.89)
- sek sek (yanlış)--- seksek (doğru) (s.112)
- balmumu (yanlış) --- bal mumu (doğru) (s.154)
- taşbebek(yanlış) --- taş bebek (doğru) (s.24)
- üstdudak(yanlış) --- üst dudak (doğru) (s.65)
- ayak altı (yanlış) --- ayak altı (doğru) (s.70)
- öte beri (yanlış) --- öteberi(doğru) (s.42)
- horgörmek (yanlış) --- hor görmek (doğru) (s.127)

Eserde 14 birleşik sözcüğün yazımında yanlışlık tespit edilmiştir. Bu yanlışlıkların düzeltilmesi, Türkçenin dil ve anlatım yönünden doğru şekilde kullanılması açısından önemlidir.

8.2. Büyük harflerin yazımından kaynaklanan yazım yanlışları

"Köyde, on bir yaşına giren kızlar "Üstlük" denilen örtülerle başlarını örterlerdi. On beş yaşına gelince de "Car" denilen çarşafarla sokağa çıkarlardı." (s.104)

Tırnak işareti içinde gösterilen ve öne çıkarılmak istenen sözcükler eğer özel isim değilse küçük harfle başlar. Burada büyük harf kullanılmıştır.

- hanyayı (yanlış) --- Hanya'yı (doğru) (s.65)
- konyayı (yanlış) --- Konya'yı (doğru) (s.65)

8.3. Ses olayları ile ilgili yazım yanlışları

Hemşeri (yanlış) --- hemşehri (doğru) (s.16)

8.4. Yazımı karıştırılan sözcükler

"Al bunu, aptesliğin yanındaki pencereden bahçeye silkele."(s.92)

apteslik (yanlış) --- abdestlik (doğru)

aptes (yanlış) --- abdest (doğru) (s.116)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

"Avluya sa vuracağım," diye izin istedi. (s.104)

sa (yanlış) --- sac (doğru) (s.104)

9. Noktalama yanlışları

9.1. Virgölün kullanımdan kaynaklanan noktalama yanlışları:

"Ali Kadir atına 'Deeh!' deyince, katır da ayaklandı." (s. 82)

"Fadış yakına geldiğinde, Ali Kadir'i dikkatle süzüyordu." (s.82)

"Zehra Kadın, ramazan ayı yaklaşırken, Ayşe Kadın'a gitti." (s.104)

Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgöl konmaz. (WEB1, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>)

Virgölün kullanımından kaynaklı bir kullanım yanlışlığı vardır. Art arda zarf fiil gelmemesine rağmen buralarda zarf fiilden sonra virgöl kullanılmıştır ve bu kullanım yanlışlığı metnin birçok bölümünde yapılmıştır.

"O, birkaç çocukla oyuna başladı mı, öteki çocuklar hemen kendi oyunlarını bırakıp onlara katılırlardı." (s.98)

Metin içinde -ınca/-ince anlamıyla zarf fiil görevinde kullanılan mı/mi ekinden sonra virgöl konmaz. (WEB2, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>)

9.2 Noktalı virgölün kullanımdan kaynaklanan noktalama yanlışları:

"Cemile, annesine bakabilmek için başkalarının tarlalarına ekin biçmeye, dağdan odun taşımaya gidiyor, komşularının kışık eriştelerini, tarhana ve baklavalarını yapıyordu." (s.11)

"Ali Kadir, ona pek çok şey soruyor, o da hepsini bir bir yanıtlıyordu." (s.83)

"Bu sıradan birkaç komşu, pencerelerini açmış, onlara bakıyorlardı." (s.88)

"Herkes sabahın erken saatlerinde tarlaya, bahçeye gidiyor, köye hava kararırken dönüyorlardı." (s.99)

Ögeleri arasında virgöl bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.

(WEB3, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>)

Burada sıralı cümlelerde virgöl kullanılmıştır ve bu sıralı cümlelerin arasında da virgöl kullanılmıştır. Sıralı cümlelerin en az birinde virgöl kullanılmışsa bu iki cümle arasında noktalı virgöl kullanılması gerekiyordu. Burada virgöl kullanılarak yanlışlık yapılmıştır.

9.3 Kesme işaretinin kullanımından kaynaklanan noktalama yanlışlığı:

Fadış'siz (yanlış) --- Fadışsiz (doğru) (s.49)

Hanyayı (yanlış) --- Hanya'yı (doğru) (s.65)

Konyayı (yanlış) --- Konya'yı (doğru) (s.65)

Özel adlara getirilen yapım ekleri, okluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz. (WEB4, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/kesme-isareti/>)

Sonuç

Baskısı 1971 yılında yapılan Fadış romanı Gülten Dayıoğlu'nun basılan ilk romanıdır. ocuk ve gençlik edebiyatında "üç neslin yazarı" ünvanıyla anılan Gülten Dayıoğlu ocuk edebiyatımızda çok önemli bir yere sahiptir. Gülten Dayıoğlu'nun Fadış 'inin 50. yılında 100. baskısı yayımlanmıştır. Fadış'in bu kadar sevilmesinin sebeplerinden biri eserin ocuk gerçekliğiyle birlikte somut yaşam gerçeklerinin yansıtan

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

bir özelliğe sahip olmasıdır. Ayrıca roman kahramanının "çocuk" olması kitabın çocuklar tarafından benimsenmesinde etkilidir. Eser, çocuğa görelik ve çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır:

Dış yapı açısından ilkelere uygun tasarlanmıştır: Eser kapak, boyut, sayfa düzeni, ciltleme, yazı tasarımı ve kâğıt cinsi açısından incelendiğinde çocuk edebiyatı ilkeleri açısından uygun bulunmuştur. Eserdeki tek eksiklik resimlemedir. Eserin hitap ettiği yaş göz önüne alındığında en azından kitabın 1/4'ü kadarında resim kullanılabilirdi.

Genç ve Yalınkılıç (2011) alışmalarında Fadiş romanını dış yapı olarak; boyut, kapak, kâğıt, cilt, sayfa düzeni ve resim açısından incelemiştir. Bu alışmada Fadiş romanının 2005 yılında yayımlanan 35. baskısı incelenmiştir. Dolayısıyla bu makalede incelenen Fadiş romanıyla baskı farklılığı dolayısıyla dış yapı özellikleri açısından birtakım farklılıklar mevcuttur. 2005 yılında yayımlanan eserde de kapak harici resim kullanılmamıştır. Kapak resimleri bazı detaylarda bu makalede incelenen kitap kapağından farklılık göstermektedir. Bunun dışında Genç ve Yalınkılıç'ın çalışmasında incelenen Fadiş romanı 16 puntuyla yazılığı tespit edilirken bu çalışmada incelenen Fadiş romanı 12 puntuyla yazılmıştır. Okur kitlesi 10 yaş ve üzeri olduğundan 12 punto daha uygun olduğu görülmektedir.

İç yapı açısından ilkelere uygun tasarlanmıştır: Romanın kahramanının "çocuk" olması çocuk edebiyatı ürünlerinin en tipik özelliklerinden biridir. Fadiş romanının da baş kahramanı çocuktur.

Eserin en göze çarpan olumlu özelliklerden biri çocuk dünyasına hitap eden ve çocuğun gelişiminde çok önemli bir yere sahip olan "oyunlara" bolca yer verilmesidir. Özellikle ağımızın sanal dünyasına kendini kaptırmış, sokak oyunlarını unutan çocuk okurlar için faydalı bir bölüm olmuştur. Çünkü oyunlar, çocukların sosyalleşmesi ve yeni arkadaşlıklar kurabilmesi açısından çok önemlidir. Akranlarıyla oyun oynayarak büyüyen, oyunlarda görev paylaşımı yapan ve uyum içinde oyun oynayabilen çocuklar bu sayede birçok olumlu gelişim özelliği kazanırlar. Oyun oynayan çocukta liderlik becerisi, problem çözüme becerisi gibi birçok beceri açığa çıkar. Yazarıımız da özellikle günümüzde unutulmaya yüz tutmuş oyunları çocuk oyunlarını detaylı bir biçimde aktarmıştır. (Evcilik, longoz, beştaş) bu oyunlar dışında ebencilik ve seksek oyunlarının da romanda adı geçmektedir.

Romanda bütün bu oyunlar kalabalık çocuk gruplarıyla oynanmaktadır. Yazarıımız evde tek başına sanal oyunlar oynayan, yalnızlaşan çocuklara gerçek -sahici- bir hayat sergilemekte belki de onları heveslendirmektedir. Tabi ki bu oyunların oynanmasında Fadiş'in köy yaşantısının etkisi büyüktür. Günümüzde de köylerde şehirlere oranla sokakta oyun oynamak çok daha yaygındır. Buradan yola çıkarak da şehir ve kırsal hayatın çocuk açısından farklılığını görebiliriz.

Bir diğer önemli kavram ise "masallar"dır. Masalların çocuğun ruhsal gelişimine, kendini tanınmasına, özgüven duygusunun artmasına, okuma alışkanlığı edinmesine ve kelime hazinesinin zenginleşmesine büyük katkısı bulunmaktadır. (Yardımcı ve Tuncer, 2011, s.82) Gülten Dayıoğlu, Fadiş'te masallarımıza ve masallarımızın kültürümüzdeki yerine geniş bir yer vermiştir.

Günümüzde unutilan değerlerden biri masal anlatıcılığı romanda yer almaktadır. Köy evlerindeki masal anasından bahsedilmiş ve çocukların büyük bir hevesle bu masalları dinlediği vurgulanmıştır. Fadiş'in birlikte yaşadığı Hafize Nine'nin de Fadiş'e masallar anlattığını anlıyoruz.

Bunların dışında eserde; kadın erkek ayrımı, oradan oraya savrulmuş bir çocuk, kadın sorunsalı, erkek egemen toplumu gibi konular okura duyumsatılarak yer almıştır. Eserde içerik açısından birçok olumlu özellik ön plana çıksa da eserde olumsuz özellikler de yer almaktadır. Romanın en çok öne çıkan olumsuz yönü şiddet unsurudur.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Fidan (2020) alışmasında, Gülten Dayıoğlu'nun romanlarında şiddet unsurunu araştırmıştır. İncelenen tüm kitaplarda şiddet unsurunun farklı görünümleriyle karşılaşılmıştır. Dayıoğlu'nun eserlerinde yer alan şiddetin çocuğa görelik ilkesi gözetilerek yer aldığı ifade edilmiştir. Ve yazarın şiddeti hiçbir durumda olumluamadığı ifade edilmiştir. Okura şiddetin yanlışlığı ve olumsuzluğu hissettirilerek verilmiştir, ifadeleri kullanılmıştır. Bu ifadeler, çalışmamızın bu konudaki bulgularıyla örtüşmektedir.

Bir diğer olumsuz durum ise baba karakterinin çok kötü çizilmesidir. Çocuklara bu hayatta var olan duygular-sevđi, nefret, acı, korku, hüşün, şefkat vb.- onların psikolojik ve ruhsal gelişimi de göz önünde bulundurularak edebi eserlerde verilmelidir. Tekin (2005, s.306) alışmasında sevgiden uzak olan korku ve şiddet duyguları ocuk edebiyatında yer alırken hassas davranılmalıdır, demiştir. Eserde şiddet ve korku ille de yer alacaksa yarar ve gereklilik üzerinden yol bulmalı ille de yer alacaksa sevgiyi ve umudu vurgulanmalıdır, demiştir. Fadış'in babası ne kadar kötü olsa da ve Fadış etrafındaki bazı insanlardan kötülükler görse de anne sevgisinin varlığı Fadış'i hep bir kalkan gibi sarmış ve hayata umutla bakmasını sağlamıştır. Nitekim sevginin özellikle de anne sevgisinin varlığı vurgulanmıştır.

Fadış'in çocuklara vermek istediği önemli eğitsel mesaj tüm zorluklara rağmen yaşama umutla bağlanmak, güçlü olmak ve her zaman iyilikten yana olmaktır. Fadış dramatik bir hayat yaşasa bile ani değişiklikler geçirmemiş ve bir karakter ortaya koymuştur. Eserin sonunda da sabırlı ve sevgi dolu bir insan olmasının karşılığını almıştır.

Eserin en can alıcı noktası ise eğitimin önemidir. Çünkü eserin sonunda Fadış'in Ankara'ya okumak üzere gitmesi ve eğitim alacağı için esenlikli bir yaşama doğru yolculuk yapması okura hissettirilmiştir. Romanın sonunda Fadış'in hayatının daha iyiye gideceğini anlıyoruz ve bunun en önemli sebebinin annesiyle kavuşması ve daha da önemlisi okula başlayıp eğitim görecek olması vurgusudur.

Dil ve anlatım açısından ilkelere uygun tasarlanmıştır:

Gülten Dayıoğlu ocuklarda ana dili bilincinin gelişmesi ve anadili sevgisinin yerleşmesi için deyim, ikileme, pekiştirme ve benzetme gibi birçok söz varlığına yer vermiştir. Ayrıca ocukların kelime hazinesine katacağı, bilinmeyen sözcük kullanımı da yerindedir.

Anlatımı yalın ve yabancı sözcük kullanımı yoktur. Köy yaşamının anlatıldığı bölümlerde yerel ağızdan sözcüklere yer verilmiştir ve yerel ağız sözcükleri dozunda kullanılmıştır. Devingen bir anlatımı vardır. Eserde olaylar sürükleyici bir biçimde anlatılmıştır.

Ateş, (2005, s.419) Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde halk dilinin doğaya bağlı zenginliğini ve halk dilindeki deyimleri, ayrıca Türkçenin folklorumuzun yansıtan ögelerini bulabileceğimizi söylemektedir. Ayrıca yazı dilinde yaygın olarak kullanılmayan halk diline özgü ikilemeler onun yazdıklarını dil yönünden güçlendirip güzelleştiren ögelerdendir, demiştir.

Eser incelendiğinde, kullanılan atasözlerinin azlığına rağmen, 272 tane deyim tespit edilmiş bunun yanı sıra 157 tane ikileme bulunmuştur. Görüldüğu üzere Fadış adlı eserde dil ve anlatım açısından kuvvetli unsurlara sıkça yer verilmiştir.

Topçu'nun (2009) yaptığı çalışmada Fadış romanının söz varlığı incelenmiş ve araştırma sonucunda eserin Türkçenin söz varlığını ortaya çıkaran deyimler, ikilemeler, benzetmeler gibi unsurlara sıkça yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca Gülten Dayıoğlu'nun hitap ettiği kitleyi göz önüne alarak sade bir dil tercih ettiği ve çoğunlukla kısa cümleler kullanıldığı ifade edilmektedir. Yaptığımız bu alışma Topçu'nun çalışmasıyla örtüşmektedir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Eserde az da olsa yazım ve noktalama yanlışlarıyla anlatım bozukluğu tespit edilmiştir. Bu yanlışlıklar dışında eser dil ve anlatım özellikleri bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımaktadır.

Kaynakça

- Artuğ, M. (2023). *Okuma Eğitimi Açısından Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı*. (Yüksek lisans tezi). YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (tez no:812417)
- Ateş, K. (2005). Çocuk Edebiyatımız ve Gülten Dayıoğlu. *Hece-Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Yıl, 9*, 104-105.
- Barış, G. (2011). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarındaki eğitsel iletiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). AİBÜ.
- Barutcu, T., Fatma, A. (2018). Çocuk edebiyatı ürünlerinde yer alan deyimlerin kültür aktarımındaki rolü ve Türkçe ders kitaplarındaki deyimlerle örtüşme düzeyi. *Bilig*, (86), 183-209.
- Baş, B. (2019). Çocuk edebiyatı. Abdurrahman, G., Halit, K. (Ed.), *Türkçe Öğretimi* (S.464-518) Ankara: Pegem.
- Coşkun, B. (2022). *9-12 yaş çocuk kitaplarının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerler açısından incelenmesi: Gülten Dayıoğlu örneği* (Yüksek lisans tezi). YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (tez no:784034)
- eloğlu, S. S. (2007). *Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş Ve Dört Kardeştiler Adlı Öykü Kitaplarının Tümce Anlambilim Açısından İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi.) YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (tez no:2065743)
- Dayıoğlu, G. (2018). *Fadiş* (90. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İ Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1).
- Erşahin, I. U., (2009). *Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metinlerinin ağdaş çocuk edebiyatı ilkeleri açısından değerlendirilmesi ve eğitsel öneriler*. (Yüksek lisans tezi). YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (tez no:262570)
- Fidan, S. (2020). *Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarında şiddet Olgusu Üzerine Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No:656730),
- Genç, H. N., & Yalınkılıç, K. (2011). 'Fadiş ve Küçük Prens' adlı Eserlerin Tasarım ve İçerik Özelliklerinin Eserlerin Eğitsel Yönüne Etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 99-114.
- Karakuş, N. (2020). Nicelik ve Nitelik Açısından Çocuk Edebiyatı Ürünleri. Tiryaki ve Uysal (Ed.), *Çocuk Edebiyat* (S.123-140). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Koyuncu, S. S., Kaptan, A. Y. (2005). Çocuk Kitaplarında Görsel Anlatım ve Tasarım Sorunları *Hece-Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Yıl, 9*, 104-105.
- Önel, F. (2009). *Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarında Çocuklar*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından Erişildi. (Tez No:235016)
- Özdemir, M. (2010). Olay Çizgisi Odaklı Hikâye Okuma Yöntemi, Yıldız Tozu Örneği. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 0 (19), 138-155. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Sakaefd/Issue/11215/133942>
- Sever, S. (2000). *Çocuk Kitaplarında Dilsel ve Görsel Duyarlılık*. 1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu: Sorunları ve Çözüm Yolları. (Yay.haz: S. Sever). AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Dil Öğretim Merkezi Yayını, Ankara.
- Sever, S. (2019). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- şimşek, T. (2018). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (5. Baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatı Kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık
- şirin, M. R. (2019). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. İstanbul: Uçan At Yayınları
- Tavuş, Z. G. (2015). *Gültlen Dayıoğlu'nun Hikayelerinin Değerler Eğitimi Açışından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından Erişildi. (Tez No:425155)
- Tay, B. (2023). *Gültlen Dayıoğlu Ödüllü Romanların Yapı, İzlek ve Metinlerarasılık Bağlamında Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından Erişildi. (Tez No: 804961)
- Tekin, H. (2005). *Çocuk Edebiyatında şiddet Korku ve Sevgi Üçgeni*. Hece-Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Yıl, 9, 104-105.
- Topçu, S. (2009). *Gültlen Dayıoğlu'nun 'Fadış' Romanında Sözcük Gruplarının Tespiti ve Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından Erişildi. (Tez No:230941)
- Yardımcı, M., Tuncer, H. (2011). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. İzmir: Ürün Yayınları.
- Yıldırım, A., şimşek H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurttaş, H. (1997) "Çocuk ve Kitap" *Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu*." Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi Yayını, Ankara.
- WEB1, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>
- WEB2, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>
- WEB2, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>
- WEB4, <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/kesme-isareti/>

Adres | Address*RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**RumeliDE Journal of Language and Literature Studies***e-posta:** editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124**e-mail:** editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124